SILTALA

KEVÄT 2014

SISÄLLYS

Lena Andersson
OMAVALTAISTA MENETTELYÄ
Romaani rakkaudesta 2

Eleanor Catton
VALONTUOJAT 4

Lars Huldén
EI TÄHTIÄ TÄNÄ YÖNÄ, SIR 6

Ville Hytönen
SOTARAAMATTU 8

Pamela Druckerman
BÉBÉ PÄIVÄ PÄIVÄLTÄ 16

Merja Herranen – Olavi Hankimo
Natalia Linsénin ja John Granlundin
PORVOO 18

Jennifer S. Holland
YLLÄTTÄVÄT YSTÄVYKSET 20

Antti Järvi – Hanna Nikkanen
KARANTEENI
Kuinka AIDS saapui Suomeen 22

Riitta Konttinen
TAITEILIJATOVERUUTTA
Helene Schjerfbeck, Maria Wiik, Helena Westermarck ja Ada Thilén 28

Tellervo Krogerus
SANOTTU. TEHTY.
Matti Kuusen elämä 1914–1998 30

Heikki Saari
JACKE
Jacob Södermanin elämäkerta 32

Ljudmila Ulitskaja
VIHREÄN TELTAN ALLA 10

David Foster Wallace
VASTENMIELISTEN TYYPPIEN LYHYITÄ HAASTATTELUJA 12

Daniel Bergner
MITÄ NAINEN HALUAA
Tutkimusmatka naisen seksuaalisuuteen 14

Teemu Keskisarja – Markku Kuisma – Sakari Siltala
PAPERIN PAINAJAINEN
Metsäliitto, metsät ja miljardit Suomen kohtaloissa 24

Anitra Komulainen
PAPERIMAAILMAN VALLOITTAJAT
Paperi-insinöörit ry. 1914–2014 26

UUTISIA JA PALKINTOJA 34

SILTALA 5 VUOTTA 36

KUVIA MATKAN VARRELTA 38

POKKARIT 40

SYKSY 2013 41

Takakannen kuva: John Granlund (kuva teoksesta *Natalia Linsénin ja John Granlundin Porvoo*)
Siltalan 5-vuotisjuhlakuvat: Omer Levin ja Kari Piironen

Välilyönti

I

Murskaksi isketty
toiveen pohjamalja
tuotti fakiirin kyvyn
kävellä sirpaleiden yli
oikeasti
toivetta kohti.

II

Kyse oli sanoista.
Kyse on sanoista.

Sanat ja niiden suurtilallinen on yhtä kuin prosaisti.
Sanat ja niiden pienviljelijä on yhtä kuin runoilija.
Sanat ja niiden laidunta valvova kaarti
turvaavat tiedon vapaan kulun pimeydessä.

Sanat vievät pitkälle
ne leviävät laajalle ja nyt
nytkö ne jo painavat kämmentensä jäljet
Literature Hall of Famen sementtitähtiin?

III

Olet lukenut kirjan.
Se on puhutteleva, siksi mykistävä.
Öisin valvottava, siksi päiviin virtaa antava.
Janoiseksi tekevä, siksi näyillä ruokkiva.
Sydämeen koputtava,
siksi sydämen oven läpi sisään ryskyävä!

Sillä on olemuksessaan
seitsemäs aisti
ja siitä saa vain ammentaa.

Jouni Inkala

LAURA MALMIVAARA

"Välilyönti" on juhlaruno, jonka Jouni Inkala kirjoitti
Kustannusosakeyhtiö Siltalan 5-vuotisjuhliin 15.8.2013.

AUGUST-PALKINNON VOITTAJA 2013

LENA ANDERSSON

Omavaltaista menettelyä

Romaani rakkaudesta

Ester Nilsson on runoilija ja esseisti ja kaikin puolin järkevä ihminen järkevässä parisuhteessa. Mutta kun häntä pyydetään pitämään esitelmä taiteilija Hugo Raskista, hänen koko olemassaolonsa tuntuu suistuvan raiteiltaan tämän yksinkertaisen toimeksiannon takia. Yleisön joukossa istuu taiteilija itse, ja he tapaavat ensi kertaa esitelmän jälkeen. Ester Nilssonin ja Hugo Raskin välille kehkeytyy rakkaustarina, banaali yksinkertaisessa julmuudessaan, suurenmoinen täydellisessä antautumisessaan.

Omavaltaista menettelyä on kertomus siitä, kuinka pitkälle olemme valmiita pettämään itseämme toiveessamme tulla rakastetuksi. Samalla romaani näyttää, kuinka vaikeaa on olla käyttämättä hyväksi toisen ihmisen heikkoutta. Lena Andersson kuvaa sitä miltä tuntuu joutua alttiiksi myrskyisälle intohimolle – ilman että kykenee sille täysin antautumaan. Romaani on yksityiskohtainen tutkielma vallasta ja pakkomielteestä, se on tiukan keskittynyt ja samalla ironinen ja haikea: kuin Hjalmar Söderbergin romaanit.

”Romaani on julma mutta myös julman hauska, se on lasinkirkas selvitys toivosta, himosta ja sielun pohjattomasta yksinäisyydestä, joille Lena Andersson on löytänyt täydellisen muodon.”

- DANIEL SANDSTRÖM, SVENSKA DAGBLADET

”Tämä kirja pitää lukea, jos on rakastunut, on ollut rakastunut tai suunnittelee rakastuvansa. Jos on onnettomasti rakastunut, romaanista tunnistaa itsensä ja tuntee itsensä vähemmän yksinäiseksi. Ja jos oma rakkaussuhde on onnellinen, tuntee erityistä kiitollisuutta luettuaan tämän kirjan.”

- TARA MOSHIZI, GO'KVÄLL

OTE KIRJASTA

Omavaltaista menettelyä

Hänen nimensä oli Ester Nilsson. Hän oli runoilija ja esseisti, ja kolmenkymmenenyhden vuoden ikään mennessä hän oli julkaissut kahdeksan tiivistä kirjasta. Joidenkin mielestä ne olivat omaperäisiä, toisten mielestä leikkisiä, useimmat eivät olleet koskaan kuulleetkaan niistä.

Hän havainnoi todellisuutta musertavan tarkasti tietoisuutensa kautta ja eli sen tavoitteen mukaisesti, että maailma oli sellainen jollaisena hän sen näki. Tai pikemminkin että ihmiset kokivat maailman sellaisena kuin se oli, jos vain pysyivät valppaina eivätkä valehdelleet itselleen. Subjektiivinen oli objektiivista ja objektiivinen subjektiivista. Siihen hän ainakin pyrki.

Hän tiesi että vastaavan täsmällisyyden etsiminen kielestä johtaisi umpikujaan mutta etsi sitä silti, sillä mikä tahansa muu ihanne olisi helpottanut liikaa älyllisten petkuttajien ja livistäjien elämää; niiden jotka eivät olleet yhtä tarkkoja ilmiöiden keskinäisistä suhteista ja kielellisestä ilmiasusta.

Hän joutui kuitenkin kerran toisensa jälkeen huomaamaan, että sanat jäivät likiarvoiksi. Samoin kuin ajattelu, joka tosin rakentui järjestyneistä havainnoista ja kielestä mutta ei silti ollut niin luotettavaa kuin väitti olevansa.

Tämän kertomuksen aiheena ovat nämä hirvittävät kuilut ajatuksen ja sanan, tahdon ja sen ilmauksen, todellisuuden ja epätodellisuuden välillä sekä se mitä näissä kuiluissa kasvaa.

Kun Ester Nilsson oli kahdeksantoistavuotiaana ymmärtänyt, että elämän perimmäinen tarkoitus oli tylsyyden torjuminen, ja löytänyt tähän pyrkiessään omin päin kielen ja ajattelun, hän ei ollut sen koommin ikävystynyt, tuskin ollut edes alakuloinen. Hän jatkoi uutterasti maailman ja ihmisten ominaislaadun tutkimista. Filosofian opinnot hän oli suorittanut Tukholman Kuninkaallisessa teknillisessä korkeakoulussa, ja saatuaan valmiiksi väitöskirjansa, jossa oli yhdistänyt anglosaksista ranskalaiseen eli soveltanut analyyttisen koulukunnan minimalismia ja logiikkaa mannermaisen koulukunnan suurellisempiin käsityksiin elämästä, hän oli toiminut vapaana kirjoittajana.

• • •

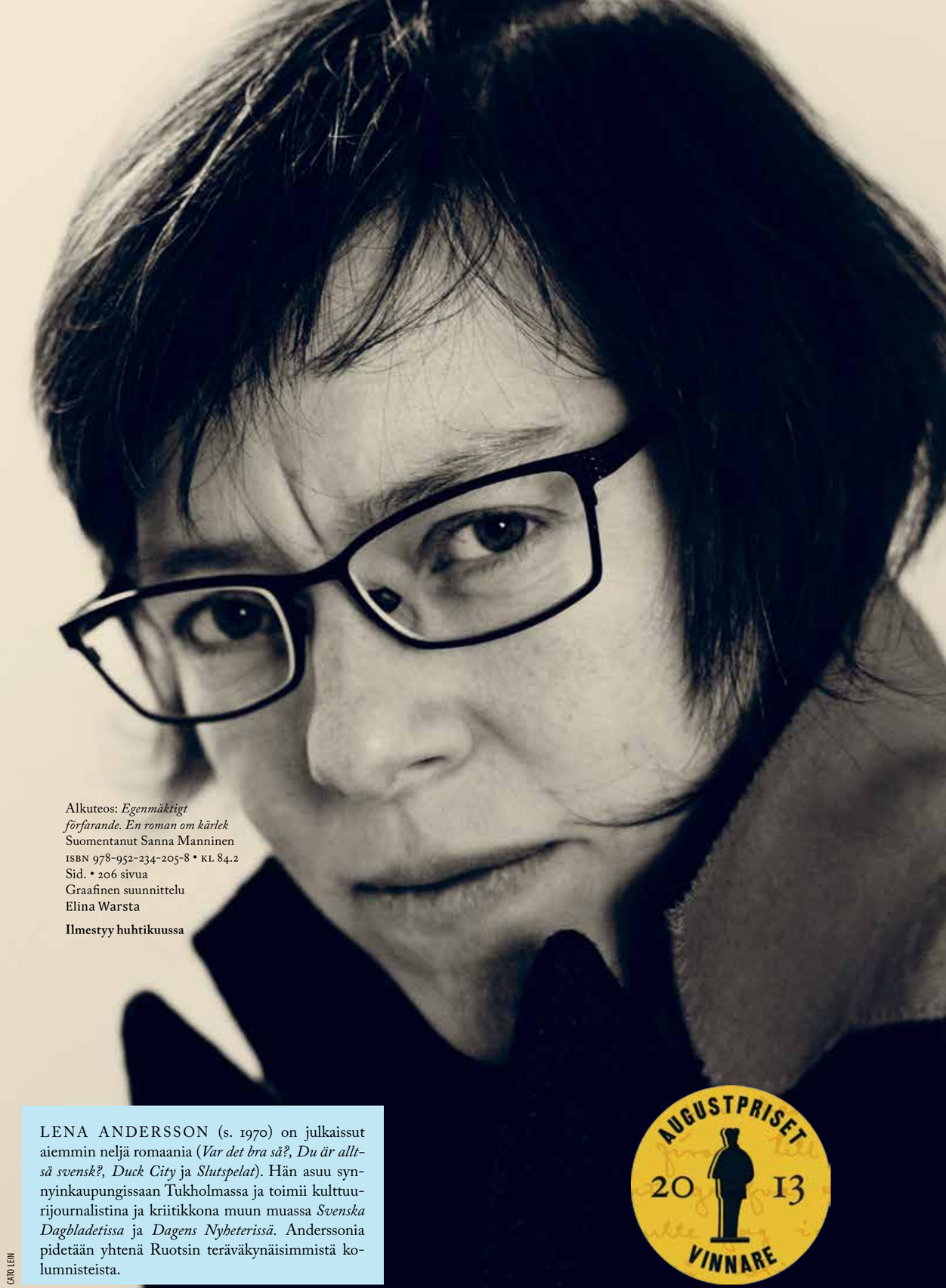

CATO LEIN

Alkuteos: *Egenmäktigt förfarande. En roman om kärlek*
Suomentanut Sanna Manninen
ISBN 978-952-234-205-8 • KL 84.2
Sid. • 206 sivua
Graafinen suunnittelu
Elina Warsta

Ilmestyy huhtikuussa

LENA ANDERSSON (s. 1970) on julkaissut aiemmin neljä romaania (*Var det bra så?*, *Du är alltså svensk?*, *Duck City* ja *Slutspelat*). Hän asuu synnyinkaupungissaan Tukholmassa ja toimii kulttuurijournalistina ja kriitikkona muun muassa *Svenska Dagbladetissa* ja *Dagens Nyheterissä*. Anderssonia pidetään yhtenä Ruotsin teräväkynäisimmistä kolumnisteista.

AUGUSTPRISET 2013 VINNARE

BOOKER-PALKINNON VOITTAJA VUONNA 2013

ELEANOR CATTON

Valontuojat

”Rakenteellisessa moniulottuvaisuudessaan upea, kerronnallisuudessaan koukuttava, ja ahneuden ja kullan maailmaa kuvatessaan maaginen.”

BOOKER-PALKINTORAATI *VALONTUOJISTA*

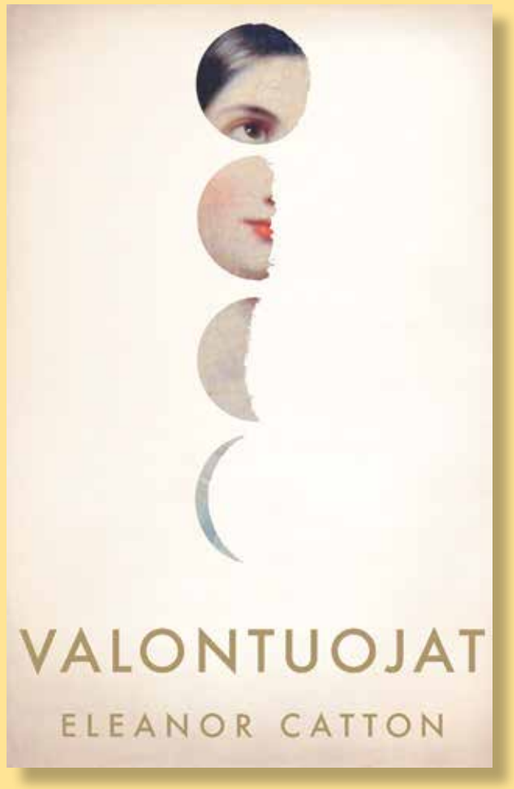

Alkuteos: *The Luminaries*
Suomentanut Tero Valkonen
ISBN 978-952-234-200-3 • KL 84.2
Sid. • 830 sivua
Ilmestyy toukokuussa

”Taiteen tekeminen on tunnetusti vaikeaa. Pitää uskaltaa heittäytyä, antaa kaikki, ylittää itsensä. Catton tekee sen. Teräväreunaisista sirpaleista muodostuu hätkähdyttävä kuva.”

- ANUIRMELI SALLAMO-LAVI *HARJOITUKSET*-ROMAANISTA SAVON SANOMISSA

Vuosi on 1866 ja Walter Moody on tullut etsimään onneaan Uuden Seelannin kultakentille. Ensimmäisenä iltanaan Hokitikan pikkukaupungissa hän joutuu hotellinsa ravintolassa keskelle vakavien ja hermostuneiden miesten salaista neuvonpitoa. Miehet ovat kokoontuneet pohtimaan luottamuksellisesti sarjaa selvittämättömiä rikoksia: yksi kaupungin varakkaimmista miehistä on selittämättömästi kadonnut, paikallinen prostituoitu on yrittänyt itsemurhaa ja varattoman juopon surkeasta majasta on löydetty valtava rahasumma.

Walter Moody tulee vedetyksi keskelle mysteeriä, jonka merkillisistä käänteistä ja toistensa kanssa risteävistä ihmiskohtaloista muodostuuällistyttävä lukukokemus. Kirjailijan luomassa mutkikkaassa kuviossa kaikki tuntuu liittyvän kaikkeen, mutta mikään ei lopulta ole sitä miltä näyttää.

Eleanor Cattonin suurromaani on nuoren tekijänsä huikea voimannäyttö, jossa tarinankerronnan intohimoa terästää tarkka ja ilmaisuvoimainen kieli.

ELEANOR CATTON syntyi vuonna 1985 Kanadassa, missä hänen uusiseelantilainen isänsä oli tuolloin tekemässä väitöskirjaansa. Lapsuutensa Catton vietti Christchurchissa Uudessa-Seelannissa. Hän opiskeli luovaa kirjoittamista ensin Victoria-yliopistossa Wellingtonissa ja valmistumisensa jälkeen Iowan yliopistossa Yhdysvalloissa. Hänen esikoisromaaninsa *Harjoitukset* ilmestyi vuonna 2008 (suomeksi vuonna 2010) ja herätti heti kansainvälistä kiinnostusta. Romaani sai lukuisia palkintoja kirjailijan kotimaassa ja oli ehdolla muun muassa *Guardian*-lehden esikoiskirjapalkinnon ja Orange-palkinnon saajaksi. Vuonna 2013 hänestä tuli kaikkien aikojen nuorin Booker-palkinnon voittaja romaanillaan *Valontuojat*.

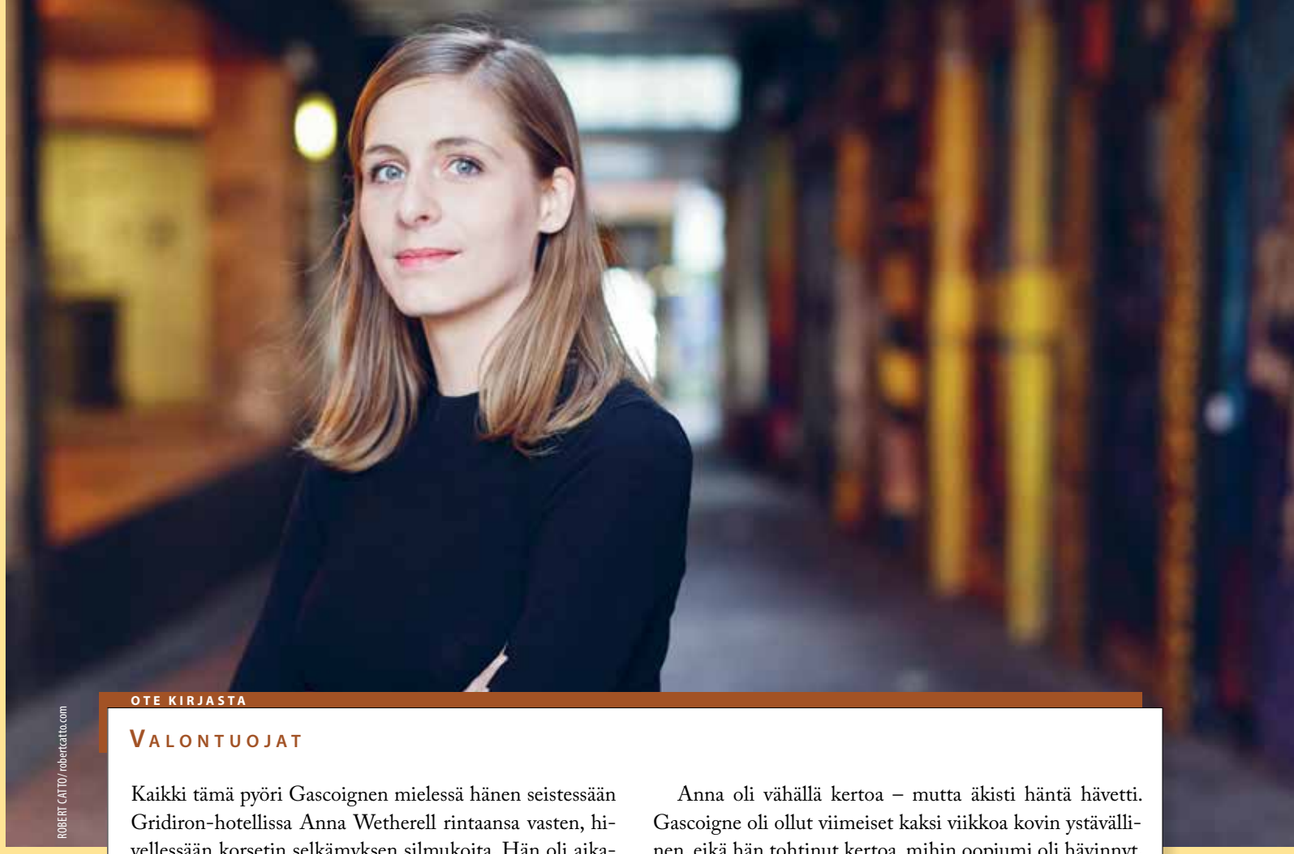

ROBERT CATTO/robertcatto.com

OTE KIRJASTA

Valontuojat

Kaikki tämä pyöri Gascoignen mielessä hänen seistessään Gridiron-hotellissa Anna Wetherell rintaansa vasten, hivellessään korsetin selkämyksen silmukoita. Hän oli aikanaan pidellyt Agathea samoin – täsmälleen samoin, aivan täsmälleen, toinen kämmen levitettynä lapaluun alla ja toinen käsi olkapäätä pehmeästi puristaen, Agathella aina kyynärvarret vasten hänen rintaansa, sillä nainen oli kohottanut kätensä kuin suojautuakseen. Miten omituista että hän muisti Agathen juuri nyt. Gascoigne ajatteli että mies saattoi tuntea vaikka tuhat naista, ottaa uuden tytön joka ilta vaikka miten monen vuoden ajan – mutta ennen pitkää uudet rakastajattaret toisivat vain mieleen vanhat ja mies joutuisi harhailemaan päättymättömän vertailun peililabyrintissä ikuisesti pettyneenä, ikuisesti entistä etsien.

Anna tärisi edelleen laukauksen aiheuttamasta järkytyksestä. Gascoigne odotti Annan hengityksen tasaantumista – siinä meni kolme tai neljä minuuttia sen jälkeen kun Pritchardin askeleet olivat hävinneet kuulumattomiin – ja sitten, lopulta, kun hän tunsi Annan saaneen osan voimistaan takaisin, hän sanoi hiljaa: ”Mikä ihme sinuun meni?”

Mutta Anna vain pudisti päätään, painautui häntä vasten.

”Oliko se paukkupatruuna? Viallinen?”

Anna pudisti jälleen päätään.

”Ehkä sinä ja se apteekkari – ehkä te kehititte yhdessä jotain.”

Se havahdutti Annan, joka työnsi itsensä voimalla kauemmas ja kivahti: ”Ai *Pritchard*?”

Gascoignea ilahdutti nähdä Annassa enemmän eloa, vaikka sitten kiukun ansiosta. ”No minkä takia hän sinua halusi?” hän sanoi.

Anna oli vähällä kertoa – mutta äkisti häntä hävetti. Gascoigne oli ollut viimeiset kaksi viikkoa kovin ystävällinen, eikä hän tohtinut kertoa, mihin oopiumi oli hävinnyt. Gascoigne oli viimeksi eilen ilmaissut mielihyvänsä siitä, ettei Anna ollut enää piipun orja – Gascoigne oli ihastellut hänen vahvuuttaan, ylistänyt hänen silmiensä kirkkautta, suorastaan ihaillut häntä. Hänellä ei silloin ollut sydäntä korjata miesparan väärää luuloa, eikä myöskään nyt.

”Vanha Jo Pritchard”, Anna sanoi toisaalle katsoen. ”Hän oli yksinäinen, siinä se.”

Gascoigne veti savukerasiansa esiin ja huomasi tärisevänsä itsekin. ”Sattuuko sinulla vielä olemaan brandya?” hän sanoi. ”Haluaisin istua hetken jos sopii. Pitää vähän koota ajatuksia.”

Hän laski pistoolin huolellisesti hyllykölle Annan sängyn viereen.

”Sinulle *tapahtuu* kaikenlaista”, hän sanoi. ”Asioita joita et kykene selittämään. Asioita joita näköjään kukaan ei kykene selittämään. En ole varma...”

Mutta hän jätti lauseen kesken. Anna meni kaapille hakemaan brandya, Gascoigne istahti sängylle sytyttämään savuketta – ja ohi kiitävän hetken he olivat kuin maalattu kuva lautasessa, joita myydään markkinoilla historiallisina muistoesineinä: hän nojasi eteenpäin ranteet polvilla, pää painuksissa ja savuke rystysten välissä, Anna taas seisoi käsi lantiolla paino toisen jalan varassa ja kaatoi brandya. Mutta he eivät olleet rakastavaisia, eikä huone ollut heidän omansa.

Gascoigne veti pitkät savut ja sulki silmänsä.

Anna halusi ilahduttaa häntä ja sanoi: ”Odotan innolla sitä yllätystä, herra Gascoigne.”

• • •

LARS HULDÉN

Ei tähtiä tänä yönä, sir

”Olen kirjoittanut runoja kahdella kielellä: ruotsin kirjakielellä sekä pohjalaisella Munsalan murteellani. Mitään kielellisiä keksintöjä minun tuskin voidaan sanoa tehneen, jos ei kuvia ja metaforia oteta lukuun. Käytän tavallista kieltä, joka on lauseopiltaan jokseenkin selkeää. Eräs runouteni piirre, josta olen tietoinen ja johon muutkin ovat kiinnittäneet huomiota, on runouteni kertova luonne, anekdoottimaisuus. Runoihin sisältyy liikahduksia tilassa ja ajassa. Pukeudun usein roolipukuun, jossa ’minä’ ei ole se minä, joka olen. Ironialla on riskinsä, jonka olen ottanut usein.”

Lars Huldén 2005

”Runoilijana Huldén on katoavaisuuden laulaja ja rakkauden ylistäjä, virnuileva sanailveilijä, oppinut juhlarunoilija ja kansanomaisen kielen käyttäjä, kaikkea tätä yhtä aikaa.”

PEKKA TARKKA, *Suomalaisia nykykirjailijoita*

Alkuteos: *Inga stjärnor i natt, sir*
Suomentanut Pentti Saaritsa
ISBN 978-952-238-204-1 • KL 82.2
Nid. • 100 sivua
Graafinen suunnittelu Anders Carpelan

Ilmestyy tammikuussa

CHARLOTTA BOUCHI

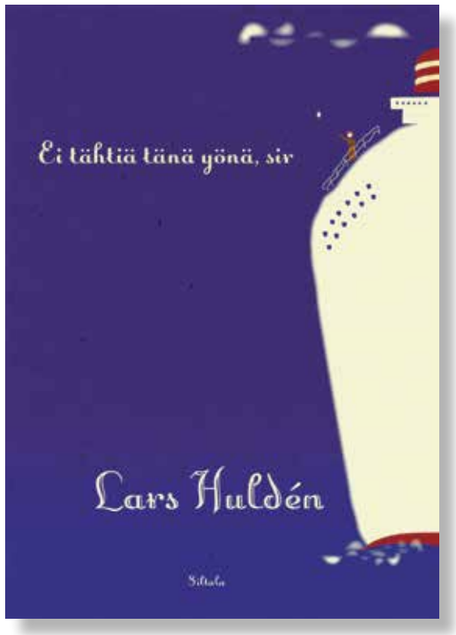

LARS HULDÉN on syntynyt Pietarsaaressa ja kasvanut Munsalan pitäjässä sijaitsevan Monån kylän Nörråkersissa. Huldénin kaunokirjallinen tuotanto sisältää lyriikkaa, proosaa ja näytelmiä. Hän on työskennellyt pohjoismaisen filologian professorina Helsingin yliopistossa 1964–1989. Hänen tutkimuskohteitaan ovat olleet paikannimet ja murteet sekä C.M. Bellmanin ja J.L. Runebergin tuotanto. Vuonna 2000 Lars Huldénille myönnettiin Ruotsin akatemian pohjoismainen palkinto.

Runoja korkeasta vanhuudesta, tulevaisuudesta ja rakkaudesta.

OTE KIRJASTA

Ei tähtiä tänä yönä, sir

Mukanamme risteilyllä
oli vanha, vanha mies.
Ihmettelimme, mitä hänellä
siellä oli tekemistä.
Hän istuskeli yksikseen eräässä pöydässä.
Joi vettä.
Häntä ei koskaan näkynyt show-esityksissä
tai tanssisalissa.
Kerrottiin hänen kerran kysyneen
neuvonnasta, olisiko mahdollista
päästä yläkannelle
katsomaan tähtitaivasta.
- Ei tähtiä tänä yönä, sir,
oli mies luukulla vastannut.
Vanhusta ei näkynyt mukana
kun astuimme maihin.
Kummasteltiin miten hänen kävi.
Ei siksi että se meille kuuluisi.

Arimpiin kipupisteisiini
en halua kajota,
en suoda niille kirjaimia.
Se tekisi kipeämpää
kuin pystyn kestämään.
Joten tyydy, hyvä lukija,
tällä kertaa vakuutukseen
että niitä on, ja monia
jotka eivät koskaan parane.
On olemassa kaavio
kuin suurenpuoleisen hiihtokilpailun
latuprofiili.
Hyvällä tekniikalla selviytyy voittajaksi.

Iltahämärä laskeutuu pehmeästi
yli Isonkyrön pellon ja Limingan niityn,
hellävaroen kuin peitellään
sairasta lasta.

On huhtikuu
ja hämärä lupaa
että pian tulee kesä.
Ensin pitää vain vähän nukkua.

• • •

VILLE HYTÖNEN

Sotaraamattu

”Kirja jonka vainajat kirjoittivat, ja helvettiläiset, ja jota verenseisauttajan kirjaksikin kutsuttiin.” Ville Hytösen arkaaiset näyt hakevat kuvastonsa historiasta, mytologiasta ja Raamatusta. Synkeänkauniissa säkeissä väkivallan ja kuoleman musta lomittuu rakkauden punaiseen. ”Minä tapan sinut, minä rakastan sinua”, julistavat kokoelman osastot. *Sotaraamatun* runoissa on balladien haikeutta ja kumeutta, legendojen ikiaikaisuutta.

ISBN 978-952-234-193-8 • KL 82.2
Sid. (yliveto) • 100 sivua
Graafinen suunnittelu Ville Hytönen

Ilmestyy tammikuussa

”Neoarkaainen Karsikkopuu *on virkeätä luettavaa. [—] Ei onttoa juhlakieltä vaan ylpeästi itsellistä sanankäyttöä, ammoisuudesta tämän päivän tarpeisiin ammentavaa runoa. Lause on tuore, kirkas ja voimakas, kaukana kansanrunouden toisintamisessa tutuiksi tulleista joutavanpäiväisistä krumeluureista. Paljonpuhuvasti valaiseva viewmaster.”*

MATTI SAURAMA, PARNASSO

OTE KIRJASTA

Sotaraamattu

MURHAMIEHEN RAKKAUS

I
helvetinpaha, raatteensilmä, vihlosuo
minä nostin tytön ilmaan ja
tuuleen se kuristui

lakoava valo, raskas
jumalten armon valo
puolisumeat silmät ja palava tuhatmetsä täynnä
verimeren suolaista auringon ikävää

II

teloitetun karitsan alla
kuu pantiin soimaan
ja aurinko vastaamaan huudoillaan

metsätien sappea ja visvaa, surua

metsässä minä huusin ikävää
ja punasin juurilla huuleni, kukaan ei
tuntunut kuulevan

III

tummasilmäisiä tyttöjä kuin varjeltuja helmiä

oka, neulanen ja kaunis angervo,
upotin polkupyörän syvälle suohon

me tunsimme toisemme kuun melun alla
me tunsimme aamunkoitteen Jumalan
ja vihdoin me tunsimme sarastuksen ainoan pojan

• • •

LAURA MALMIVAARA

”Hytösen runokieli on äärettömän herkkää ja taitavaa sen tarttuessa maailman raskauteen ja iloihin. Vaikka Kuolema Euroopassa *on hyvin surullinen, se on myös syvä ja voimakas runokokoelma, joka näyttää, miten kokonainen maailman paino tarttuu yksilöön ja miten toisaalta yksilö vaikuttaa ympäröivään maailmaansa. Hytösen esikoinen on pysähdyttävä ja ajankohtainen, herkkä ja voimakas.”*

MAARIT HALMESARKA, KIILTOMATO.NET

VILLE HYTÖNEN (s. 1982) on Tallinnan Koplissa asuva runoilija ja Kustannusosakeyhtiö Savukeitaan kirjallinen johtaja. Hänet on palkittu Valtioneuvoston ainutkertaisella Sammon tekijät -palkinnolla vuonna 2010 sekä Nuori Voima -palkinnolla 2006. Runouden lisäksi Hytönen julkaisee lastenkirjoja, keittokirjoja ja aforismeja sekä kirjoittaa featurekuunnelmia Yleisradiolle. Hytösen runoutta on käännetty kuudelletoista kielelle ja hän on esiintynyt kymmenissä maissa.

Lisäksi hän on kääntänyt amerikkalaisen Paul Polanskyn ja libanonilaisen Etel Adnanin runoutta sekä Mark Twainin lyhytproosaa. Hytönen on myös kirjoittanut kaksi runokokoelmaa pseudonyymillä Anna Halmkrona.

Hytösen omalla nimellään kirjoittama runotuotanto: *Kuolema Euroopassa* (Tammi 2006), *Idän musta joutsen* (Tammi 2009), *Karsikkopuu* (Tammi 2011), *Sotaraamattu* (2014).

OTE KIRJASTA

Vihreän teltan alla

– No, missäs sitä on? Samppanjaa!

Joku pisti lasin huolehtivaisesti Ketun käteen, ja hän kohotti sitä päästäen kimeän kiljahduksen:

– Ki-i-itkerä-ä-ä!

Artur kaappasi kiinni Ketusta, tämä takertui miehen kaulaan ja alkoi suudella häntä joka paikkaan: kaljuun, poskille ja nenään, kunnes pääsi huulten tienoille ja keskittyi niihin. Kuningas ei hämmentynyt lainkaan.

– Annan rakkaan mieheni miehelään! Rakkaalle siskolleni! Maša! Missäs minun siskontyttöni on? Tulehan tänne, Maša! Minä hommasin sinulle isin!

Äidin vierellä seisovan Mašan ilmeestä oli leikki kaukana.

Skandaali tai ei, mutta tilanne oli kehittymässä uhkaavaan suuntaan.

Olja tuijotti silmät levällään pöydän päähän. Hän ei huomannut Iljan poistumista. Muutaman minuutin päästä tämä palasi toisen nuotiotrubaduurin kanssa, kädet täynnä šampur-vartaita.

Kettu nappasi vartaan ja tyrkkäsi sen Kuninkaan nenän alle:

– Šura! Katsos tätä, saatana! Ensimmäinen pala aina tälle miehelle! Maša, katso sinäkin! Revin teiltä silmät päästä jos kuulen muuta!

Šuralta ei enää taatusti tarvinnut repiä silmiä päästä, ne olivat muutenkin kyyneliä tulvillaan, hän olisi halunnut vajota maan alle mutta jökötti jalansijoillaan kuin kanto, tietämättä mitä tehdä. Ilja jakoi vartaat, ja saslikinsyönti vei huomion toisaalle keskeisestä hääseremoniasta eli kitkeristä suuteloista.

– Ilja, tuo Kettuhan on kamala huligaani! Olja sanoi tuohtuneena Iljan tuodessa hänelle saslikin.

– Huligaanipa hyvinkin. Nerokas huligaani! Hän se sai Kuninkaan ulos vankilastakin, hommasi hullujenhuoneeseen ja järjesti lähdön armeijan leivistä. Joillekuille maksoi, toisille antoi. Hän on oikea juristi. Siis on, on, ihan oikeasti. Valmistunut lakitieteellisen iltaosastolta. Häneenhän minä ensin tutustuinkin, sitten vasta Kuninkaaseen. Kaukoidän tyttöjä, isänsä on metsästäjä. Kulkenut isän kanssa taigassa pienestä pitäen. Ryyppää kuin aikamies. Rautainen ämmä, ykköspesän suojaus on tosin heikko. Kuningas taas on impotentti, mutta sen Kettu kertoo kyllä kohta itsekin.

Oikein arvattu. Pieni tauko, jonka aikana vieraat olivat sopuisasti jauhaneet saslikejaan, lähestyi loppuaan. Saslikinsa syötyään Kettu heilutteli varrasta kuin miekkaa:

– Ystävät, nyt minä jätän teille jäähyväiset. Tässä se nyt oli, lähden finukoitten maahan! Valkean vaitiolon maahan. Olette vittumaista porukkaa kaikki tyynni! Kettu hihitti nenä nirpallaan. – Mutta minä jumaloin teitä. Pitäkää mielessä, että tulen takaisin ja etsin teidät käsiini! Mikään ei pysy minulta salassa! Minä en ole mikään KGB! Olen ihan oma agenttini! Kuningasta ei saa loukata kukaan! Älkääkä loukatko Šuraakaan. Ruhoa hänellä piisaa, mutta hyvä ihminen hän on. Kaikki, kaikki parantaa tohtori Kivuton. Sairaanhoitaja. Jos tarvitaan pistosta, ihan sama tuleeko se perseeseen vaiko suoneen, häneltä saa parasta laatua. Mutta ahdistella ei saa! Sitä hän inhoaa. Hormonit nollatasolla. Minä sain ne kaikki! Ihanteellinen pariskunta, kaksi impotenttia!

Hän kumartui, otti Kuningasta kaulasta ja rupesi ulvomaan rehevällä kansannaisen äänellä:

– Voi minun ylkäseni, voi minun ressukkani! Oma impotenttiseni! Mitäs siellä naureskellaan? Parempi hän on kuin kukaan muu! Jos kyrpä seisoisi entiseen tapaan, olisi kalliimpi kuin kulta!

Kuningas sieti entisen vaimonsa valitusvirttä kärsivällisen alentuva ilme kasvoillaan. Hän ei reagoinut joka ikiselle miehelle murhaavaan paljastukseen millään tavoin, ja osoittautui siten päätä pitemmäksi kaikkia paitsi kooltaan ja omanarvontunnoltaan, myös etuoikeudellaan olla impotentti kaikkien näiden seksuaalisesti pingottuneiden, kärsivien, rakastuneiden, rakastettujen ja rakkautta vaille jääneiden miesten ja naisten keskellä.

• • •

LJUDMILA ULITSKAJA

Vihreän teltan alla

”Älkää lohdutelko itseänne ajan väärämielisyydellä. Sen moraalinen vääryys ei vielä tee meistä oikeassa olijoita eikä sen epäinhimillisyys riitä tekemään sen kanssa eri mieltä olevista jo sillään ihmisiä.”

BORIS PASTERNAK VARLAM ŠALAMOVILLE 9. HEINÄKUUTA 1952.

Pasternakin kirjeen sanat Šalamoville ovat Ljudmila Ulitskajan romaanin motto. *Vihreän teltan alla* on dissidenttieepos tai muistokirjoitus ajanjaksolle Stalinin kuolemasta Neuvostoliiton viime vaiheisiin, ajalle jolloin osa neuvostokansalaisista hengitti ”varastettua ilmaa”, haki elämän sisällön klassisesta musiikista ja kielletyistä kirjoista, kulttuuriperinnöstä josta tuli miltei elämän korvike.

Tohtori Živagon tai Anatoli Rybakovin *Arbatin lapset* -romaanin tapaan kaikkitietävä, 2000-luvulta käsin menneistä ajoista tilittävä kertoja tarjoilee lukijalle tarinoita, joissa romaanin henkilöt esiintyvät eri elämänvaiheissaan. Kerronta siirtyilee ajassa ja seuraa kolmen isättömän moskovalaisen luokkatoveruksen Iljan, Mihan ja Sanjan, sekä poikia joitain vuosia nuorempien tyttöjen Oljan, Tamaran ja Galjan taivalta 1950-luvun kouluvuosista pysähtyneisyyden ajan keski-ikään.

Romaanissa eletään arkista, lihallista ja raadollista elämää, jossa ihminen on monella laudalla yhtaikaa seisova hauras pelinappula. Ulitskajalle tyypillinen ihmisen fyysisen tai moraalisen vajavuuden kuvaus läpäisee kerronnan; samizdatin levittäjien ja toisinajattelijoiden heikkoudet limittyvät järjestelmän tukipylväiden heikkouksiin. Kymmenistä traagisista, surkuhupaisista ja absurdeista tarinoista syntyy romaanikudos tarinoiden ja tarinanvälittäjien pelastumisesta, kiinnijäämisestä, väsymättömyydestä, väsymisestä, peräänantamattomuudesta ja luopumisesta.

”Medeia ja hänen lapsensa –romaani on runsas ja ilmava kokemus. Krimin karu kauneus, Venäjän 1900-luvun historia ja vahvat ihmiskohtalot kietoutuvat toisiinsa sadunhehkuisella tavalla.”

- MIINA SUPINEN, ME NAISET

LJUDMILA ULITSKAJA (s. 1943) on yksi Venäjän arvostetuimmista nykykirjailijoista. Moskovalainen Ulitskaja on koulutukseltaan biologi, erikoisalueenaan perinnöllisyystiede. Novellien ja romaanien lisäksi hän on kirjoittanut näytelmiä ja elokuvakäsikirjoituksia. Hän on saanut useita suuria palkintoja, muun muassa Venäjän Booker-palkinnon, ranskalaisen Simone de Beauvoir -palkinnon sekä venäläisen Bolshaja Kniga -palkinnon. Suomeksi Ulitskajalta ovat ilmestyneet kirjat *Naisten valheet* (2011), *Medeia ja hänen lapsensa* (2012) sekä *Iloiset hautajaiset* (2002/2013).

Alkuteos: *Zeljonyi satjor*
Suomentanut Arja Pikkupeura
ISBN 978-952-234-191-4 • KL 82.2
Sid. • 550 sivua
Graafinen suunnittelu Kirsikka Mänty
Ilmestyy huhtikuussa

ANDRÁS KOVÁCS

DAVID FOSTER WALLACE

Vastenmielisten tyyppien lyhyitä haastatteluja

”Jos on puhe 1990- ja 2000-luvun suurista amerikkalaisista kirjailijoista, David Foster Wallacen sivuuttaminen on suoranainen rikos.”

- OSKARI ONNINEN, KESKISUOMALAINEN

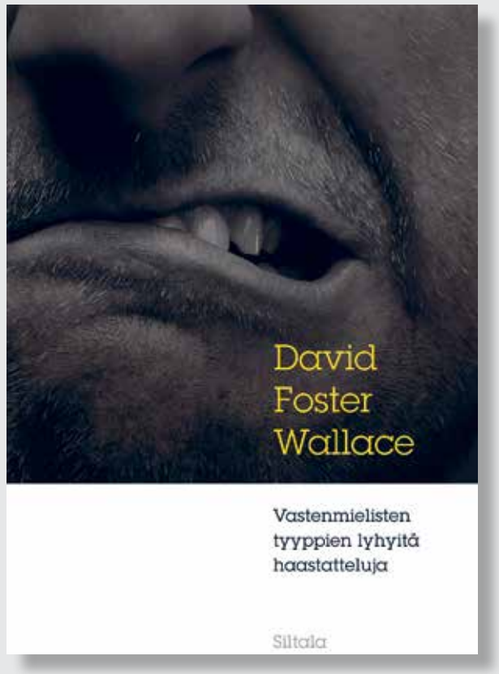

”Tekstit ovat jonkinlaisia pienoiskatedraaleja, erinomaisella taidolla sommiteltuja ihmiselämän muodostelmia, joita seuratessa melkein unohtuu että nämähän ovat vain esseitä. David Foster Wallacen kirjoitukset tosin eivät ole ikinä ’vain’ jotain. Niistä on vaatimattomuus kaukana.”

- KARI SALMINEN, TURUN SANOMAT

Alkuteos: *Brief Interviews with Hideous Men*
Suomentanut Juhani Lindholm
ISBN 978-952-234-123-5 • KL 82.2
Sid. • 330 sivua
Graafinen suunnittelu Ilkka Kärkkäinen

Ilmestyy helmikuussa

Luvassa kielen, kerronnan ja kirjallisuuden silkkaa iloa: David Foster Wallacen novellikokoelma *Vastenmielisten tyyppien lyhyitä haastatteluja* luo lukijalle nabokoviaanisen universumin, josta vain haluttomasti palaa todelliseen maailmaan. Teoksen nimisarja koostuu kuvitteellisista haastatteluista, joissa miehet kertovat suhteistaan naisiin. Puhujat uskoutuvat, puolustelevat, rehentelevät, tunnustavat, kieroilevat ja avautuvat. Vuolaana pulppuavissa puheissa seksuaaliset suhteet ja halut näyttäytyvät kitkaisina, epätoivoisina ja tukalan koomisina, mutta samalla Wallacen teos käsittelee suuria emotionaalisia, sosiaalisia ja psykologisia kysymyksiä: miten me elämme, epäonnistumme elämässä, selviydymme tai tuhoudumme.

David Foster Wallace näyttää mihin kirjallisuus parhaimmillaan kykenee. Hän laventaa fiktion mahdollisuuksia tavalla, joka yllättää lukijan perusteellisesti. Havaintojen tarkkuus ja kuvauksen täsmällisyys, outo ja pakahduttavaa iloa tuottava keksinnän lahja tekevät hänen proosastaan ohittamatonta.

OTE KIRJASTA

Vastenmielisten tyyppien lyhyitä haastatteluja

L. H. n:o 42, 06-97
Peoria Heights, IL

”Vaimeat molskahdukset. Pienet turahdukset. Hiljaiset tahattomat ähkäisyt. Ihan tietynlainen vanhahkon miehen huokaus pisuaarin ääressä, se miten hän asettuu paikalleen jalat harallaan, tähtää ja päästää sitten ajattoman huokauksen, josta kuulee ettei hän tiedosta sitä.

Siinä hänen ympäristönsä. Kuusi päivää viikossa hän seisoi siellä. Lauantaisin teki kahta vuoroa. Virtsan kilisevä lorina veteen. Näkymättömien sanomalehtien rapina paljailla polvilla. Hajut.”

K.

”Huippuluokan historiallinen hotelli, arvostetuin koko osavaltiossa. Hienoimmat aulatilat, epäilemättä upein yksittäinen miestenhuone koko mantereella. Marmori tuotu Italiasta. Koppien ovet tapulikuivattua kirsikkapuuta. Hän on seissyt siellä vuodesta 1969 saakka. Rokokootyylisiä hanoja ja simpukanmuotoisia pesualtaita. Ylellistä ja kaikuvaa. Suuri ylellinen kaikuva tila liikemiehille, isokenkäisille joilla on paikkoja minne mennä ja ihmisiä joita tavata. Hajut. Älä kysykään hajuista. Miten erilaisia joidenkin miesten hajut, miten samanlaisia kaikkien. Kaakeli ja firenzeläinen marmori voimistavat kaikki äänet. Eturauhasvaivaisten voihkaisuja. Pesualtaiden sihinää. Liman rykäisyjä syvältä kurkusta, lätsähdyksiä posliinille. Hienojen kenkien askelia dolomiittilattialla. Alavatsan murinoita. Hirmuisia räjähtäviä kaasupurkauksia ja ääniä, jotka syntyvät kun jotakin putoaa veteen. Kovassa paineessa puolittain jo hajonnutta tavaraa. Kiinteää, nestemäistä, kaasua. Kaikki hajut. Haju ympäristönä. Koko päivän. Yhdeksän tuntia päivässä. Seistä siellä hyväntuulisena valkoisissaan. Kaikki äänet korostuvat, hiukan kajahtelevat. Miehiä tulee sisään ja miehiä menee ulos. Kahdeksan koppia, kuusi pisuaaria, kuusitoista pesuallasta. Sopii laskea. Mitä siinäkin on mahdettu ajatella?”

K.

”Nimenomaan siinä. Äänten keskipisteessä. Siinä missä ennen vanhaan oli kengänkiillotuspiste. Varta vasten tehdyssä tilassa käsienpesualtaiden jälkeen ja ennen koppirivistöä. Paikassa, joka on suunniteltu nimenomaan hänen seisottavakseen. Myrskyn silmässä. Ihan siinä pitkän peilin kehyksen vieressä, pesualtaiden luona – yhtenäinen Firenzen marmorista tehty pöytä, kuusitoista simpukanmuotoista allasta, hanat päällystetty lehtikullalla, hyvä tanskalainen tasolasipeili. Missä silmäätekevät kaapivat tavaraa silmänurkistaan ja puristelevat ihohuokosiaan, niistävät altaisiin ja marssivat matkoihinsa niitä huuhtomatta. Hän seisoi siellä koko päivän pyyhkeineen ja pienine toilettitarvikerasioineen. Häivähdys balsamintuoksua kolmen tuuletusventtiilin kuiskeessa. Venttiilien valitusvirttä ei kuule, ellei huone ole aivan tyhjillään. Hän seisoo siellä vaikka se olisikin. Se on hänen ammattinsa, hänen uransa. Hän on valkoisissa kuin hieroja. Puhtaanvalkoinen Hanesin T-paita ja valkoiset housut ja tennarit jotka on heitettävä menemään jos niihin ilmaantuu pieninkin tahra. Hän ottaa miehiltä näiden salkut ja päällystakit, vartioi niitä, muistaa kysymättä mikä kuuluu kenellekin. Puhuu siinä akustiikassa niin vähän kuin mahdollista. Ilmestyy miesten viereen ojentamaan pyyhkeitä. Huomaamattomuutta aina olemattomuuteen asti. Sellainen on minun isäni ura.”

DAVID FOSTER WALLACE (1962–2008) on yksi amerikkalaisen nykykirjallisuuden merkkinimistä. Ithacassa New Yorkin osavaltiossa syntyneen Wallacen ensimmäinen romaani *The Broom of the System* ilmestyi vuonna 1987. Hänen kolmas romaaninsa, vuonna 2011 postuumisti ilmestynyt *The Pale King* oli Pulitzer-romaanipalkintoehdokas. Wallacelta ehdittiin julkaista myös kolme novellikokoelmaa ja viisi esseekokoelmaa ennen kuin hän teki itsemurhan vuonna 2008.

GIOVANNI GIOVANNETTI

DANIEL BERGNER

Mitä nainen haluaa

Tutkimusmatka naisen seksuaalisuuteen

Mitä nainen haluaa esittelee naisen seksuaalisuuteen liittyviä uusimpia tieteellisiä tutkimustuloksia ja maalaa samalla ennennäkemättömän kuvan naisen halusta: mikä sytyttää naisen, millaisia ovat naisten fantasiat, miten he kokevat mielensä ja kehonsa yhteyden (tai yhteyden puutteen), miltä tuntuu sukupuolisen halun menettäminen ja millaisia ovat syyt menettämisen takana.

Kirjassa esitetään monia kiinnostavia kysymyksiä: Ovatko naiset todella taipuvaisempia yksiavioisuuteen kuin miehet? Onko totta, että naiset kaipaavat läheisyyttä ja tunneperäistä yhteyttä? Ovatko naiset alttiimpia harrastamaan seksiä tuntemattomien kanssa ja muodostamaan useita parisuhteita kuin tiede ja yhteiskunta ovat antaneet ymmärtää? Ja ovatko naiset loppujen lopuksi seksuaalisesti päällekäyvempiä ja anarkistisempia kuin miehet?

Teos romuttaa kehitysopillisen psykologian popularisoimia myyttejä naisen seksuaalisuudesta ja katsoo samalla tulevaisuuteen. Lääketehtaat syytävät miljardeja naisille suunnitellun Viagran kehittämiseen. Mutta tullaanko sellaista koskaan näkemään? Vai onko niin, ettemme vielä ole valmiita sellaiseen maailmaan, jossa naiset voivat kiihottua yksinkertaisesti nielaisemalla pillerin?

Mitä nainen haluaa -teostaan varten Daniel Bergner on haastatellut lukuisia psykologeja, psykiatreja ja primatologeja, jotka ovat keskittyneet naisen seksuaalisuuden tutkimiseen. Mukana on myös monien tavallisten naisten kertomuksia omasta seksielämästään ja omista fantasioistaan.

"New York Timesin avustaja Daniel Bergner on kirjoittanut helposti lähestyttävän ja kiehtovan tutkimuksen naisen libidosta. Monipuolisen tutkimusmatkan aikana tarkastellaan muun muassa yksiavioisuuden vaikutuksia naisen seksuaalisuuteen, erilaisia orgasmeja, naisen halua ja sitä lisäävien lääkkeiden kehitystä."

– KIRKUS

Alkuteos: *What Do Women Want. Adventures in the Science of Female Desire*
Suomentanut Natasha Vilokkinen
ISBN 978-952-234-206-5 • KL 59.35
Sid. • 220 sivua
Graafinen suunnittelu Marja-Leena Muukka

Ilmestyy maaliskuussa

NATALIE NORTHUP BERGER

DANIEL BERGNER on *The New York Timesin* avustaja, joka on kirjoittanut *Mitä nainen haluaa* -teoksen lisäksi kolme tietokirjaa: *The Other Side of Desire, God of the Rodeo* ja *In the Land of Magic Soldiers*. Viimeksi mainittu nimitettiin *Los Angeles Timesin* vuoden parhaaksi kirjaksi. *God of the Rodeo* puolestaan valittiin *The New York Timesin* vuoden vaikuttavimmaksi teokseksi. Bergner on kirjoittanut myös *Grantaan, Harper'siin* ja *The New York Times Book Reviewiin*.

"Bergner osoittaa uraauurtavien seksitutkimusten avulla, kuinka pohjattoman väärin niin sanottu valistunut yhteiskunta edelleen käsittää naisen seksuaalisuuden."

– SALON

OTE KIRJASTA

Mitä nainen haluaa

Samaan aikaan kun tutkijat perehdyttivät minua aiheeseen laboratorioissaan ja eläintarkkaamoissaan, kuuntelin lukemattomia tavallisia naisia, jotka kertoivat minulle kaipuustaan ja hämmennyksestään, selittivät sen mitä ymmärsivät – ja mitä eivät ymmärtäneet – omasta seksuaalisuudestaan. Joidenkin tarinat löytyvät kirjan sivuilta. Yksi heistä on Isabel, jota hieman yli kolmikymppisenä kiusasi peruskysymys: pitäisikö hänen mennä naimisiin poikaystävänsä kanssa, joka oli kyllä komea ja omistautunut mutta jota hän ei enää halunnut. Aina silloin tällöin baaritiskin äärellä hän sanoi poikaystävälleen: "Suutele minua kuin olisimme ventovieraita." Hän tunsi jälkikaiun, hyvin heikon, joka katosi saman tien. Se piti häntä pilkkanaan, opetti kerta toisensa jälkeen: paras kun et esitä moisia toiveita. "Olen vasta vähän yli kolmenkymmenen", hän sanoi minulle. "Enkö enää ikinä saa tuntea sitä kihelmöintiä?" Ja sitten on Isabelia kymmenen vuotta vanhempi Wendy, joka oli ilmoittautunut lääkekokeeseen saadakseen selville, kykenisikö koevaiheessa oleva Lybrido tai Lybridos palauttamaan osan siitä halusta, jonka hänen aviomiehensä, heidän kahden lapsensa isä, oli aikoinaan hänessä roihauttanut.

Kaikki haastattelemani naiset – kuten Cheryl, joka hitaasti ja määrätietoisesti harjoitteli taas tuntemaan himoa syöpäleikkauksen tuhojen jälkeen, tai Emma, joka halusi aloittaa keskustelumme klubilla, jossa oli työskennellyt stripparina kymmenen vuotta aiemmin – eivät kirjassa esiinny, mutta hekin ovat jättäneet sen lukuihin näkymättömän jälkensä. Haastattelin yhä uusia ihmisiä löytääkseni yhä lisää näkökulmia, ja tuorein tutkimus ja naisten äänet yhdessä opettivat minulle tämän:

Naisen halua – sen luontaista laajuutta ja voimaa – aliarvioidaan ja kahlitaan vielä nykyäänkin, vaikka maailma saattaa näyttää estottoman seksin kyllästämältä.

Vaikka kulttuuriamme leimaa edelleen ajatus, että emotionaalinen läheisyys ja turvallisuus sytyttävät naisen halun tai pitävät sitä yllä, se ei suurelta osin pidä paikkaansa, kuten Marta Meana korosti sekä silmänliikkeitä tutkivan laitteensa ääressä että kasinon esiintymislavan vierellä.

Lisäksi paljastui, että yksi lohdullisimmista olettamuksistamme – joka lienee rauhoittanut ennen muuta miehiä mutta johon molemmat sukupuolet ovat takertuneet – eli se, että naisen eros sopii yksiavioisuuteen paljon miehistä libidoa paremmin, on lähinnä myytti.

• • •

PAMELA DRUCKERMAN

Bébé päivä päivältä

”New Yorkista Pariisiin muuttaneen Pamela Druckermanin kirja ei ole turhaan vuoden puhutuin kasvatusopas. Omia lastenkasvatuskokemuksia, vieraan kulttuurin avointa ihmettelyä, tutkimustietoa, filosofiaa ja ranskalaisvanhempien haastatteluja sekoittava journalistinen tutkimus on hauska ja kevyt, mutta onnistuu viemään lukijan syvälle ranskalaiseen kasvatuskulttuuriin.”

- KAISA JÄRVELÄ, AAMULEHTI

Teoksessaan *Kuinka kasvattaa bébé?* Pamela Druckerman paneutui ranskalaisen kasvatusmallin saloihin. *Bébé päivä päivältä* tiivistää teoksen oivallukset helppolukuiseksi oppaaksi lasten vanhemmille ja hoitajille. Miten opettaa lapselle kärsivällisyyttä? Miten saada lapsi pitämään parsakaalista? Miten vauvan saa nukkumaan läpi yön? Miten olla pienten lasten vanhempi ja silti elää täyttä omaa elämää?

Ranskalaista kasvatusta käsittelevien, hyväksi havaittujen ohjeiden lisäksi kirjassa on suosikkireseptejä suoraan pariisilaisen *crèchen* eli päiväkodin ruokalistalta sekä nimekkään ranskalaiskuvittajan Margaux Motinin hurmaava kuvitus.

Bébé päivä päivältä on nokkela, ytimekäs ja järkevä kokoelma käytännön vinkkejä ja ohjeita, joiden avulla vanhemmat voivat löytää oman kasvatustapansa.

Alkuteos: *Bébé Day by Day*
Suomentanut Terhi Vartia
ISBN 978-952-234-209-6 • KL 99.1
Sid. • 150 sivua
Graafinen suunnittelu Kirsikka Mänty
Ilmestyy helmikuussa

”Kasvatusfilosofiaa viihdyttävästi. Tähti on syttynyt tietokirjailijoiden taivaalle.”

- HELI VAARANEN, PERHEKESKUKSEN JOHTAJA

BENJAMIN BARDA

OTE KIRJASTA

Bébé päivä päivältä

33. *Pitää edes maistaa*

Useimmat lapset ihastuvat jäätelöön heti (tosin omani yllättävästi valitti, että se on liian kylmää). Moni muu ruoka kuitenkin vaatii pientä totuttelua. Uusi maku saa lapsen epäluuloiseksi. Vain maistamalla uutuuksia moneen kertaan lapsi alkaa pitää niistä.

Tämä on ranskalaisen lapsen ravitsemuksen kulmakivi. Lasten on maistettava jokaista tarjolla olevaa ruokalajia ainakin vähän. Varmasti on olemassa ranskalaisperheitä, joissa tätä sääntöä ei pidetä pyhänä ja erehtymättömänä, mutta en toistaiseksi ole tavannut ainuttakaan.

Maistamissääntö kannattaa esitellä lapselle kuin se olisi luonnonlaki samaan malliin kuin painovoima. Selitä että makuaisti kehittyy sen mukaan mitä syömme. Jos lasta hermostuttaa maistaa jotakin ruokalajia ensimmäistä kertaa, anna hänen ottaa ruokaa vähän ja haistaa sitä (usein hän sen jälkeen myös näykkäisee sitä). Yksi uusi ruokalaji ateriaa kohden riittää. Tarjoile se sellaisen ruuan kanssa, josta tiedät lapsesi pitävän.

Tarkkaile toimitusta käyttäytymättä kuitenkaan kuin vanginvartija. Pysy tyynenä ja pilailekin hiukan. Kun lapsi on maistanut ruokaa, totea asia sanomalla se ääneen. Suhtaudu tyynesti myös, jos lapsi ei pidä uudesta ruuasta. Älä koskaan tarjoa toista ruokaa tilalle. Muista, että kyseessä on pitkäjänteinen projekti. Idea ei ole se, että hänen pitää maistaa artisokkaa kerran pakon edessä. Hänen on tarkoitus oppia vähitellen pitämään artisokasta.

PAMELA DRUCKERMAN on yhdysvaltalainen toimittaja, kirjailija ja äiti. Hän on työskennellyt ulkomaantoimittajana *The Wall Street Journalissa* ja kirjoittanut muun muassa *The New York Timesiin* ja *The Washington Postiin*. Druckerman on valmistunut kansainvälisten suhteiden maisteriksi Columbian yliopistosta. Hänen aiemmin ilmestynyt kirjansa *Kuinka kasvattaa bébé* on julkaistu kahdessakymmenessä maassa. Hän asuu perheineen Pariisissa.

”Kuinka kasvattaa bébé? *-kirja on virkistävä lukukokemus. Druckerman on tehnyt perusteellista työtä ja haastatellut asiantuntijoita. Näin hän saa lukijan helposti vakuuttuneeksi monien ranskalaisten kasvatuskäytäntöjen mielekkyydestä.”*

- SUVI LARU JA ANJA SALOHEIMO, PARI&PERHE-LEHTI

Valokuvateos 1900-luvun alun Porvoosta ja porvoolaisista

Natalia Linsénin ja John Granlundin

Porvoo

Kun helppokäyttöiset kuivalevyt otettiin valokuvauksessa käyttöön 1880-luvun alkuvuosina, alkoivat kuvaajat liikkua kameroineen myös ateljeen ulkopuolella ja Suomea ryhdyttiin kuvaamaan toden teolla. Vuonna 1888 ensiaskeliaan valokuvaajana otti Porvoon kujilla myös Natalia Linsén (1844–1919). Samana vuonna hän oli perustanut oman, Porvoon ensimmäisen valokuvausateljeen Vuorikadulle. Naisvalokuvaajat eivät tuolloin olleet harvinaisia, ammatin katsottiin olevan sovelias naisille ja heitä toimi seuraavalla vuosikymmenellä jo useita ympäri Suomea. Linsén oli heistä ensimmäisiä. Hän oli tallentanut kotikaupunkinsa näkymiä jo kymmenkunta vuotta helsinkiläisen Signe Branderin vasta aloitellessa työtään pääkaupungissa. Tämän teoksen ensimmäinen jakso esittelee Linsénin sykähdyttävän autenttisia miljöökuvia Vanhan Porvoon alueelta.

Natalia Linsénin rinnalle Porvoon kujille ja kaduille liittyi pian muitakin valokuvauksesta innostuneita. Heistä ehdottomasti kiinnostavin on ruotsalaissyntyinen, tullivirkailijana kaupungissa toiminut amatöörikuvaaja John Granlund (1858–1943). Humoristina tunnettu Granlund kykeni luomaan välittömän kontaktin kuvattaviin, hän oli kiinnostunut kotikaupunkinsa asukkaista ja elämästä, ennen kaikkea omasta perheestään, josta otetut intiimit ja herkät kuvat pysäyttävät katsojan tänäänkin.

Porvoon matkailu oli vuosisatojen vaihteen aikoihin nousussa, ja kuville kaupungista oli kysyntää. Natalia Linsén ja John Granlund vastasivat siihen kysyntään hienosti. Nyt noiden yli sata vuotta museon kätköissä olleiden valokuvien parhaimmat otokset julkaistaan näyttävänä kokonaisuutena ensimmäistä kertaa.

Natalia Linsénin ja John Granlundin kuvat avaavat ruutuikkunan sadan vuoden takaiseen Porvooseen – aikaan, jolloin Suomi vielä kuului Venäjään, oli jakautunut säätyläisiin ja työväkeen, tilallisiin ja torppareihin ja teki matkaa hevosilla, höyrylaivoilla ja -junilla.

ISBN 978-952-234-210-2 • KL 92
Nid. (liepeet) • 128 sivua
Graafinen suunnittelu Olavi Hankimo
Ilmestyy huhtikuussa

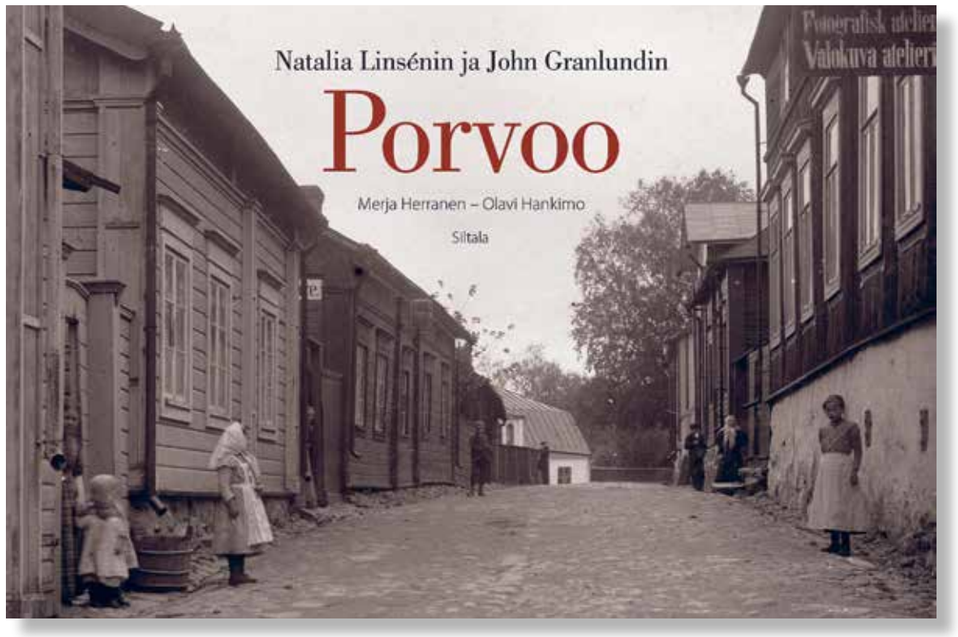

MERJA HERRANEN (s. 1948) on toiminut Porvoon museon johtajana vuodesta 2004 alkaen ja sitä ennen museon amanuenssina 1987–2004. Useita alansa kirjoja ja artikkeleita julkaisseen, toimittaneen ja kääntäneen Herrasen uusimpia töitä ovat muun muassa *Louis Sparre. Huonekalutaidetta* (2013), *Porvoo Borgå design* (2012) ja *Porvoon valtiopäivät 1809/Borgå lantdag 1809* (2009).

OLAVI HANKIMO (s. 1954) on koulutuksensa Taideteollisessa korkeakoulussa saanut graafikko ja kirjamuotoilija. Hän on työskennellyt muun muassa Otavassa 1983–1986 ja WSOY:llä 1986–1999, minkä jälkeen hän on toiminut yrittäjänä. Hankimo on tutkinut ja kirjoittanut artikkeleita valokuvien käytöstä varhaisissa kuvapostikorteissa Suomessa.

Porvoon Panimon henkilökuntaa 8.9.1894
Loviisalainen Victor Wulff osti elokuussa 1870 Porvoon Puistokadulta (nykyinen Lundinkatu) keskeneräiseksi jääneen puusepäntehtaan uudisrakennuksen ja perusti siihen pienen olutpanimon. Oluen valmistus alkoi kaksi vuotta myöhemmin ja panimomestariksi tuli Ruotsista omistajan sukulainen Robert Wilhelm Ekblom. Vuonna 1875 Ekblom lunasti itselleen panimon rakennuksineen ja tontteineen. Liiketoiminta kukoisti ja laajeni. Vuonna 1900 panimo siirtyi Robertin pojalle Mårten Ekblomille. Monien vaiheiden jälkeen maineikas juomatehdas lopetettiin 1969 ja rakennukset purettiin Nimbus-tavaratalon tieltä vuosina 1974–75.

Vanhalla sillalla vuonna 1890
Porvoonjoen ylityspaikka siltoineen on jo varhain ollut osa 1200-luvun lopulta muotoutumaan alkanutta Suurta rantatietä, joka vei Suomen etelärannikkoa pitkin Turusta Viipuriin. Tie mainitaan ensimmäisen kerran Porvoon kohdalla 1420-luvulla, jolloin puhuttiin uudesta, isosta, yleisestä tiestä. Kesäisenä päivänä vuonna 1890 on valokuvaaja tavoittanut sillalla asemapäällikkö Åhmanin Selma-vaimoineen, mahdollisesti sunnuntaikävelyllään menossa rautatieasemalle. Sillan yli asemaa kohti johti puinen jalkakäytävä, joka suuresti helpotti kulkua tien reunassa ja piti myös naisten hameiden helmat puhtaina.

JENNIFER S. HOLLAND on luonnontieteisiin erikoistunut toimittaja, joka kirjoittaa *National Geographic* -lehteen. Hänellä on miehensä kanssa kaksi koiraa ja kymmenittäin gekkoja ja käärmeitä lemmikkeinä. Jenniferin pettymykseksi koirat ja gekot eivät ole vielä ystävystyneet keskenään, käärmeistä ja muista eläimistä puhumattakaan.

OTE KIRJASTA

YLLÄTTÄVÄT YSTÄVYKSET

Iguaani ja kotikissat

New York Cityn kaduilla näkee yhtä ja toista, mutta harvemmin iguaaneja. Eräänä päivänä Brooklynissa kuitenkin harhaili iguaani. Ohikulkija huomasi sen ja hetken mietittyään päätti, ettei eläin kuulu kadulle. Hän vei iguaanin kotiinsa aikoen ottaa sen lemmikiksi, mutta vaimo ei innostunut. ”Tuota elukkaa et meille tuo”, hän ilmoitti. Niinpä mies soitti tuttavalleen, joka on hyvin eläinrakas.

Rina Deych on ammatiltaan sairaanhoitaja ja tekee usein vapaaehtoistyötä eläinten hyväksi. Hänen kotinsa oli jo valmiiksi kuin eläintarha, joten hän otti kolmekymmensenttisen iguaanin vastaan epäröimättä ja selvitti, mitä sen hoitaminen vaatisi. Hän osti sille terraarion, ilmankostuttimen, lämmityslaitteen ja kirkasvalolamput. ”Onneksi se on kasvinsyöjä”, sanoo Rina, joka itse on vegaani ja jonka jääkaapissa on aina salaattia, kasviksia ja hedelmiä. ”Olisin toki ottanut sen joka tapauksessa.” Hän antoi liskolle nimeksi Sobe. Lisko viihtyi mainiosti hänen hoidossaan ja kasvoi pian lähes puolitoistametriseksi hännän päästä kuonon kärkeen mitattuna.

Sitten toinenkin hädänalainen olento eksyi Rinan ovelle. ”Kissanpentu oli kuoleman kielissä, kun löysin sen”, hän sanoo. ”Ihan kuin se itse tai sen ovelleni pudottanut emo olisi tiennyt, että kotini on eläinten turvapaikka.” Kissaressulla oli keuhkokuume, silmätulehdus, kirppuja ja matoja, mutta Rina arveli pystyvänsä pelastamaan sen hengen eikä suostunut lopettamaan pentua eläinlääkärin ehdotuksesta huolimatta.

Johann-kissa toipuikin pian, ja Rina päätti kokeilla, miten kaksi kulkuria tulisivat toimeen keskenään. ”Kun panin kissan terraarioon, Sobe pullisti itsensä kuin Godzilla ja sihisi. Se osaa tekeytyä tosi isoksi ja uhkaavaksi. Kissa ei kuitenkaan osannut pelätä vaan hieroi itseään Soben karkeaa ihoa vasten ja kehräsi. Sobe luultavasti ajatteli, että mitä hemmettiä tämä nyt on. Miksei elukka pelkää?” Iguaani rauhoittui kuitenkin nopeasti. Se sulki silmänsä ja antoi kissan kiehnätä kasvojaan vasten ja leikkiä hännällään. Se ei mitenkään estellyt kissaa ja näytti jopa nauttivan yhdessäolosta.

Nykyään Sobe saa kulkea vapaana Rinan asunnossa. Toisinaan se kiipeää Rinan sängylle Johannin ja muiden kissojen kanssa ja antaa niiden nukkua kyljessään, eikä sitä haittaa, kun kissat yrittävät nuolla sitä tai tulevat sen kanssa terraarion lämpöön. Jos terraario on tyhjä, se saattaa itse asiassa lähteä etsimään kissojaan.

”Iguaanit voivat olla aggressiivisia, etenkin sukukypsinä, mutta Johann ja muut kissat ovat oppineet tunnistamaan merkit ja menemään matkoihinsa, jos Sobe ryhtyy liian helläksi”, Rina sanoo. Parhaallakin ystävyydellä on rajansa.

• • •

Alkuteos: *Unlikely Friendships*
Suomentanut Terhi Vartia
ISBN 978-952-234-203-4 • KL 58.9
Sid. (yliveto) • 210 sivua

Ilmestyy tammikuussa

JENNIFER S. HOLLAND

Yllättävät ystävykset

Todellinen ystävyys ei tunne rajoja, ja muutkin kuin vain ihmiset tarvitsevat ystävää. *Yllättävät ystävykset* kertoo toinen toistaan hellyttävämpiä tarinoita eläimistä, jotka lajieroistaan huolimatta tukeutuvat toisiinsa ja nauttivat siitä lämmöstä, läheisyydestä ja luottamuksesta, jota vain tosi ystävä voi toiselle antaa.

Toimittaja Jennifer S. Holland on koonnut kirjaansa tositapauksia erilajisten eläinten ystävyydestä eri puolilta maailmaa; hän kirjoittaa mäyräkoiran ja possun kaveruudesta, kalasta joka työntää päänsä vedestä tervehtiäkseen koiraa, Koko-gorillasta joka hellii pientä kissanpentua. Toisinaan suhteelle on järkeenkäypä selitys, kuten orvon norsunpoikasen turvautuessa lampaaseen kuin emoon. Isoa osaa tapauksista voi kuitenkin kuvailla vain sielunkumppanuudeksi ilman tieteellisiä syitä, niin kuin esimerkiksi virtahevon ja kilpikonnan kaveruutta: miksi kaksi niin erakkomaista ja erilaista eläintä viihtyvät parhaiten kahdestaan?

Jokainen kirjan tarina todistaa ystävyyden ja kiintymyksen voimasta, joka tekee elämästä elämisen arvoista – myös eläinmaailmassa.

ANTTI JÄRVI – HANNA NIKKANEN

Karanteeni

Kuinka AIDS saapui Suomeen

Karanteeni kertoo ensimmäisistä Auroran sairaalaan keskitetyistä AIDS-potilaista ja siitä, miten tauti, sitä koskeva uutisointi ja julkinen keskustelu vaikuttivat Suomen homoyhteisöön, joka oli vasta saavuttanut ensimmäiset voitot seksuaalisen tasavertaisuuden tiellä. Kirja kertoo myös syrjinnästä, jonka kohteiksi sekä seksuaalivähemmistö että heteroseksuaaliset HIV-positiiviset joutuivat.

Karanteeni on myös tarina ensimmäisten suomalaisten tutkijoiden taistelusta tappavaa tautia vastaan – ja siitä suunnattomasta muutoksesta, jonka aiheuttivat vuonna 1996 markkinoille tulleet tehokkaat AIDS-lääkkeet, jotka yhtäkkiä pidensivät potilaiden elinikää kymmenillä vuosilla.

Voimakasta pelkoa herättänyt uusi tartuntatauti oli myös merkittävä yhteiskunnallinen ilmiö: poliitikot joutuivat reagoimaan nopeasti kysymyksiin tartunnan leviämisen ehkäisystä, mahdollisista pakkokeinoista, syrjinnästä ja tasa-arvoisesta hoidosta.

AIDS väritti 1980- ja 1990-lukujen yhteiskunnallista keskustelua ja muokkasi noihin aikoihin aikuistuneiden suomalaisten, niin homojen kuin heteroidenkin, käsityksiä seksuaalisuudesta. Silti taudin yhteiskunnallista, yksilöllistä ja yhteisöllistä historiaa ei ole vielä kirjoitettu.

LAURA MALMIVAARA

Yhden sairauden yhteiskunnallinen, lääketieteellinen ja intiimi historia

HI-virukseen liitetyn kielteisen leiman vuoksi suomalaiset potilaat ja heidän läheisensä ovat olleet aiemmin vastahakoisia kertomaan tarinoitaan julkisuudessa; julkisesti HIV-positiivisia ihmisiä on Suomessa ollut parhaimmillaankin vain muutama.

Nyt aika näyttää olevan kypsä aiheen julkiselle käsittelylle. Kirjoittajat ovat tavoittaneet kymmeniä sellaisia ihmisiä, joiden tarinoita ei aiemmin ole kuultu – esimerkiksi naisia, jotka ovat synnyttäneet lapsia aikana jolloin HIV-positiivisia äitejä vielä painostettiin aborttiin, ja heidän lapsiaan. Aiheen käsittely rajoittuu usein Etelä-Suomen suuriin kaupunkeihin, mutta tähän kirjaan on haastateltu ihmisiä myös pohjoisesta ja taajama-alueiden ulkopuolelta.

ISBN 978-952-234-188-4 • KL 32.2
Nid. (liepeellinen) • 220 sivua
Graafinen suunnittelu Eija Kuusela
Ilmestyy huhtikuussa

ANTTI JÄRVI (s. 1977) on filosofian maisteri ja vapaa toimittaja. Aiemmin hän on työskennellyt muun muassa Helsingin Sanomien kulttuuritoimittajana ja Ylioppilaslehden toimitussihteerinä. Järvi kuuluu Long Play -julkaisun perustajajäseniin ja toimituskuntaan. Häneltä on julkaistu kulttuuripoliittinen pamfletti *Saa koskea* (yhdessä Tommi Laition kanssa, Tammi 2010).

HANNA NIKKANEN (s. 1981) on työskennellyt muun muassa päätoimittajana verkkolehti Fifissä. Nykyään hän on vapaa toimittaja. Hän on yksi Long Play -julkaisun perustajista. Hänen aiemmat teoksensa ovat *Viaton imperiumi* (Into/Like 2010), *Arabikevät* (yhdessä Lilly Korpiolan kanssa, Avain 2012) sekä *Verkko ja vapaus* (Into 2012). Nikkanen on saanut muun muassa Euroopan komission erikoispalkinnon köyhyyttä ja syrjintää käsittelevästä journalismista (2010), tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon (2011) sekä Suuren journalistipalkinnon (vuoden jutusta, yhdessä Anu Silfverbergin kanssa, 2011).

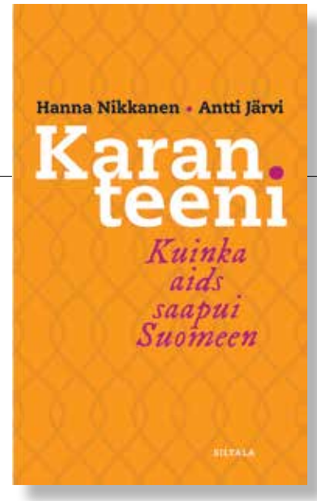

OTE KIRJASTA

KARANTEENI

Venähtänyt kello

Kaupunki voisi sijaita melkein missä tahansa Suomessa. Siellä on 20 000 asukasta ja kirkko, uimahalli sekä muistomerkki sodassa kuolleille. Parin kilometrin päässä keskustasta kulkee hiekkatie. Sen varrella on miltei sata vuotta vanha puutalo, joka on päässyt rapistumaan. Maali hilseilee, ja ulkoterassilta puuttuu ikkunalaseja. Tänne ei tule juoksevaa vettä.

Talon sisällä soi nuoren ranskalaistenorin Amaury Vassilin oopperadisko. Viisikymppinen Markus tanssii ruskeassa villaliivissä räsymatolla.

”Tätä pystyy tanssimaan, vaikka tämä on klassista”, hän sanoo ja nauraa.

Hänellä on ystävälliset silmät ja pörheä tummaksi värjätty tukka. Jalat farkkujen sisällä ovat tavattoman laihat, ja poskissa on syvät kuopat.

Markus sai hiv-tartunnan 1990-luvun alussa, mutta siitä hänen harvat sukulaisensa ja läheisensä eivät tiedä tänä päivänäkään mitään. He eivät tiedä hänen homoudestaankaan.

”Elämä on sellaista itsensä voittamista. Minä en tiedä mistä se johtuu, että ihminen ei pysty kertomaan, vaikka haluaisi sitä. Itsetuntohan siinä vahvistuisi”, Markus sanoo.

”Tiedän kyllä, ettei itseään pääse pakoon, ja vaikka ihminen pakoilisikin jotain asiaa, hän joutuu sen kohtaamaan ennemmin tai myöhemmin.”

Hän osoittaa kehystettyä julistetta television yläpuolella. Kuvassa on Salvador Dalin tunnettu maalaus Muiston pysyvyys vuodelta 1931. Siinä on kolme kelloa, jotka näyttävät sulavan: yksi kelloista roikkuu pystyyn kuivuneen puun oksalla, toinen laatikon reunalla ja kolmas rannalla makaavan oudon olennon päällä.

Teos on kiehtonut Markusta monen vuoden ajan.

”Siinä kaikki koskettaa jollain tavalla, siinä on minun tarinani”, hän sanoo. ”Dalihan käytti näitä venähtäneitä kelloja. Koen, että taulussa aika on pysähtynyt samalla tavalla kuin silloin kun sairastuin, ja tuli hiljaisuus.”

Markus uskoo, että maalauksen puu voi vielä virota, mutta sitä hän ei ole keksinyt, mikä rannan olento on.

”Ehkä ihmiselläkin on joku tällainen tuntematon. Mikä se sitten onkin, se on vielä ratkaisematta minulla.”

• • •

TEEMU KESKISARJA – MARKKU KUISMA – SAKARI SILTALA

Paperin painajainen

Metsäliitto, metsät ja miljardit Suomen kohtaloissa

Synnystään saakka Metsäliitto on ollut muun metsäteollisuuden ja rahoittajien silmissä *enfant terrible*, kauhukakara. Pellervolaisen tuottajaosuuskunnan isännät eivät pysyneet metsässä miettimässä pelkkää motin hintaa. Yritys tunkeutui 1900-luvun jälkipuoliskolla maan historiallisesti tärkeimmälle teollisuudenalalle ja särki vakiintuneet kuviot.

Metsäliitto syntyi vuonna 1934 suuren laman hellittäessä. Talonpoikaiset metsänomistajat liittoutuivat suurteollisuuden kartelleja vastaan.

Kyse on myös huomattavasti yhtä yritystä isommista asioista: metsistä ja miljardeista, Suomesta ja välillä maailmastakin.

Mitä tapahtuu, kun sata vuotta kasvanut suurteollisuus syöksyy rakennekriisiin?

Mitä ajatella, kun ikuisiksi uskotut totuudet haihtuvat harhoina ilmaan ja kauniisti kohonnut elinkaari rysähtää alaspäin?

Mitä tehdä kun sellaisen tuotteen kysyntä, jolla viiden sukupolven vientimiehet ovat ylpeilleet, sulaa kuin lumi keväällä?

Metsäliitossa ja sen ympäristössä tehtiin karmaisevia erheitä – tai omassa ajassaan ymmärrettäviä ratkaisuja, jotka tulevaisuus hakkasi pirstaleiksi. Käsittelemämme aihealueen ympärille kytkeytyy suuronnettomuuksia, joille ei löydy helppoja selityksiä. Pyrkimyksemme on kuvata ”paperin painajaista”, johon Suomen historiallisesti tärkein teollisuudenala vajosi 2000-luvun koittaessa. Pelkkää painajaista kirja ei kuitenkaan ole. Yhtenä juonteena kulkee ihmisten, yritysten ja kansantalouden selviytymistarina. Metsäliiton vaiheet niveltyvät koko metsäteollisuuden historiaan, jota ei voi ymmärtää ainoastaan sähköisten viestinten ajasta käsin. Toivoaksemme pitkä jatkumo auttaa lukijaa jäsentämään nykyisyyttä ja vähän tulevaisuuttakin. Painajaisia on nähty ennenkin, aina niistä on herätty ja kukaties yhä herätään.

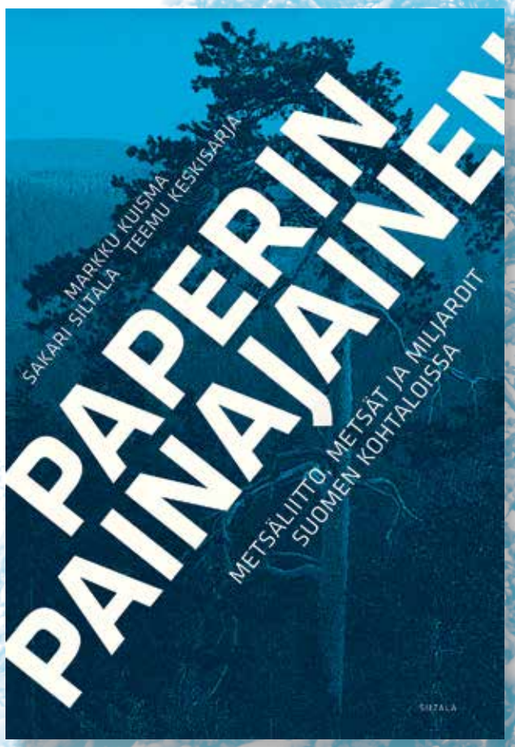

TEEMU KESKISARJA on filosofian tohtori ja tietokirjailija.
MARKKU KUISMA on Helsingin yliopiston Suomen ja Pohjoismaiden historian professori ja tietokirjailija.
SAKARI SILTALA on tuore filosofian tohtori.

ISBN 978-952-234-211-9 • KL 99.1
Sid. • 320 sivua
Kuvitettu
Graafinen suunnittelu Tom Backström

Ilmestyy tammikuussa

OTE KIRJASTA

Paperin painajainen

Otteet olivat kovat kuin mafialla ja siksi konsultteihin tarttui liikanimi ”Palermon pojat”. He kuulemma totesivat tyhmien kysymysten esittäjille: ”Sä olet aika onneton jätkä, suositellaan, että lähtisit nopeasti täältä kävelemään.”

Järvensivun ja Iivanaisen maneereihin ei kuulunut ympyriäinen konsulttijargon vaan kunnon höykytys. Tyyli oli metsäliittolaisen ”helvetinmoisen diplomatian ja politikoinnin” vastakohta. Konsulttien filosofian mukaan Metsäliiton tapaisessa ”amebamaisessa poliittisessa organisaatiossa” asiat etenivät vain kahakoiden kautta. Ehkä se piti paikkansa. Osuuskunnan toiminta muistutti historiallisista syistä puoluepolitikointia tupailtoineen, väenkokouksineen ja junttauksineen. Miten muutenkaan Järvensivu ja Iivanainen olisivat saaneet ajatuksia läpi kuin tulella ja verellä? Vaajoki antoi konsulttien riehua alaisten keskuudessa omien nuottiensa mukaan, minkä jälkeen hän saattoi itse esiintyä sovittelevana ”Isä Aurinkoisena”.

Toiminta näytti yhä ihmeellisemmältä suomalaisten metsänomistajien kannalta. Metsäliitto oli luopunut monista laitoksista kotimaassa ja ostanut tilalle jos mitä ympäri Eurooppaa. Jopa vähämetsäisestä ja infrastruktuuriltaan alkeellisesta Itä-Euroopasta löytyi kohteita. Kenties eksoottisimman ostoksen teki Finnforest Romaniassa. ”Karpaattien juurella savipellossa” sijaitsi rimalevytehdas, joka toi raaka-aineensa Afrikasta ja myi lopputuotteensa Saksaan. Sillä ei ollut vähäisintäkään yhtymäkohtaa osuuskunnan alkuperäiseen motin hintaideaan.

Miten Metsäliiton hallitus pysyi perillä hillittömästä tahdista? Ei mitenkään. Yhden muistikuvan ja kuluneiden mutta todentuntuisten kielikuvien mukaan ”mopo karkasi käsistä ja hallitus oli pihalla kuin lumiukko”. Liiketaloudelliseen kasvupaineeseen liittyi egotaistelua UPM:n ja Stora Enson kanssa, jopa siinä hengessä, että ”kenellä kusikaari on kaikkein pisin”. Julkisuus lietsoi kilpailua. Helsingin Sanomat mittaili jutussaan kolmen firman sellutehtaiden piippujen pituutta.

Joka tapauksessa ”nousu maakuntasarjasta maailmanliigaan” tuntui johdonmukaiselta tavoitteelta. Kotikuusen alta oli mahdotonta kuulostella eukalyptusplantaasien huminaa.

Suuret suunnitelmat eivät jääneet salaisuuksiksi. Vaajoki ilmoitti Helsingin Sanomissa, että ”ostotähtäimessä on kaikki mikä liikkuu”. Kärjistys kuvasti enemmän ajan henkeä kuin Vaajoen persoonaa. Stora Enson ja UPM:n johto ajatteli ja toimi suunnilleen samalla filosofialla.

Kuuluiko Metsäliiton ydintoimintoihin thaimaalainen sellutehdas tai keskieurooppalainen hienopaperitehdas, joista kumpikaan ei syönyt kuutiotakaan suomalaista puuta? Vaikea sanoa, mutta kysymystä ei tässä muodossa esitettykään. Tapahtumien tempo ei enää jättänyt aikaa historiallisiin peruskysymyksiin.

”Meillä oli pitkiä listoja yrityksistä ja numeroita perässä. Kysyin, että kun on näitä miljardeja, niin ovatko nämä markkoja, dollareita vai euroja? Kukaan ei muistanut.”

• • •

ANITRA KOMULAINEN

Paperimaailman valloittajat

Paperi-insinöörit ry. 1914 – 2014

Suomalaiset paperi-insinöörit Tanskassa 1950-luvulla tutustumassa paperikoneeseen.

Suomalaisten paperi-insinöörien yhdistyksellä on takanaan sadan vuoden mittainen historia. Sen aikana insinöörit ovat kokeneet monet taloudelliset nousut ja laskut sekä selvinneet sodista ja monista parjaussyytöksistä. Kaiken tämän rinnalla 2010-luvun paperiteollisuuden ongelmat näyttäytyvät oikeissa mittasuhteissaan.

Insinöörit perustivat yhdistyksensä hieman ennen ensimmäisen maailmansodan puhkeamista. Ongelmia oli ilman sotaakin. Venäjä kiristi otettaan Suomesta, sosialismista innostuneet työläiset lakkoilivat tehtaissa, eikä paperi-insinööreillä ollut edes omaa opintolinjaa kotimaassaan. Patruunatkaan eivät katsoneet hyvällä insinöörien välisen yhteistyön käynnistymistä.

Vuoden 1918 sota osoittautui paperi-insinööreille kohtalokkaaksi. Monet heistä saivat surmansa, ja tuona aikana insinööritkin joutuivat käyttämään ravinnokseen valmistamaansa selluloosaa. Olojen vihdoin rauhoituttua he rakensivat perustan koko suomalaisen paperiteollisuuden myöhemmälle kehitykselle, mutta muistivat myös runoilla, nahistella ja kohotella maljoja.

Talvi- ja jatkosodan aikana paperiteollisuus muuttui täysin. Insinöörit vastasivat tehtaissaan ruudin ja ruumispussien valmistuksesta – ja tunsivat itsensä nöyryytetyiksi. He eivät enää olleet Suomen tärkeimmän teollisuudenhaaran harjoittajia. Sodan päätyttyä koitti kuitenkin paperi-insinöörien kultakausi. Suomen metsäteollisuuden vienti veti ja pääartikkeliksi nousi koko länsimaisen sivistyksen kannattelijana tunnettu tuote – paperi. Yhdessä pohjoismaalaisten kollegoidensa kanssa suomalaiset paperi-insinöörit tapasivat valtioiden päämiehiä, järjestivät kongresseja, tanssiaisia, laulukilpailuja ja illallistivat toinen toistaan upeammissa paikoissa.

Insinöörien rakastamalla teknologialla oli kuitenkin tarjottavanaan musertava yllätys. Tietoteknistyvässä maailmassa paperin kulutus kääntyi laskuun, valtakunnan parhaimmat aivot eivät enää halunneet ryhtyä paperi-insinööreiksi ja kansainvälistyneet yhtiöt perustivat paperitehtaitaan ulkomaille.

Paperi-insinöörit eivät kuitenkaan halunneet luovuttaa. Heidän osaamisensa tunnustettiin jo maailmanlaajuisesti, ja maineensa velvoittamina he tarttuivat uuteen haasteeseen. Insinöörit alkoivat kuumeisesti miettiä uutta suomalaisen metsäteollisuuden avaintuotetta. Olisiko se kenties biojalostamot, älypaperi, lääkkeet vai kankaat?

ANITRA KOMULAINEN (s. 1976) on filosofian maisteri, joka tekee väitöstään Helsingin yliopistossa Suomen ja Pohjoismaiden historian oppiaineessa. Hän on koulutukseltaan myös logistiikkainsinööri, joka on tutustunut metsäteollisuuden maailmaan muun muassa insinöörityössään ja työskennellessään suomalaisen paperiteollisuuden vientikuljetusten parissa.

ISBN 978-952-234-212-6 • KL 99.1
Sid. • 320 sivua
Kuvitettu
Graafinen suunnittelu Tom Backström
Ilmestyy kesäkuussa

OTE KIRJASTA

Paperimaailman valloittajat

Venäjän paperimarkkinoiden tyrehdyttyä suomalaiset paperimiehet joutuivat kääntämään katseensa länteen. Ensimmäiseksi pelastukseksi osoittautui selluloosa, jolla oli jo ennen ensimmäistä maailmansotaa ollut kysyntää lännessä. Kuitenkin vielä vuoden 1919 alussa koko suomalainen yhteiskunta, samoin kuin paperiteollisuus, olivat syvässä lamassa. Kansainvälisen kaupan käynnistymistä hankaloittivat sota-aikainen säännöstelytalous, kauppaa valvova länsivaltojen kauppakomitea ja Suomen valtiollisen aseman epävarmuus. Keväällä 1919 nämä esteet katosivat, ja Yhdysvallat sekä Iso-Britannia tunnustivat Suomen itsenäisyyden.

Ratkaisevaksi osoittautui suomalaisen ”lentävän kauppakomission” matka länteen ja etenkin sen puheenjohtajan Jacob von Julinin toiminta. Selluloosayhdistyksen puheenjohtaja Julin laittoi kaikki kauppamiehen taitonsa peliin Yhdysvaltain vierailullaan. Hän muun muassa kertoi amerikkalaisille tunteisiin vetoavalla tavalla, kuinka nälkiintyneet suomalaiset olivat joutuneet sota-aikana käyttämään ravinnokseen laadukasta selluloosaansa. Itse hän kertoi syöneensä sekoitusta, jossa oli 75 prosenttia sulfiittiselluloosaa ja 25 prosenttia jauhoja. Tämä oli vienyt kyllä nälän, mutta sanottavaa ravintoarvoa sillä ei ollut. Von Julinin mukaan vientiongelmista kärsivät suomalaiset joutuivat nyt syöttämään laatuselluloosansa hevosilleen.

Ehkä von Julinin puheet vetosivat amerikkalaisiin, mutta vielä merkittävämpää oli, että elintarvikeapua Suomeen tuovat amerikkalaiset laivat tarvitsivat paluulasteja. Edullisten rahtien ja tyhjinä odottavien laivojen merkitys korostui tonnistopulan vaivaamassa kaukaisessa maassa. Toiseksi suomalaista selluloosaa pidettiin laadukkaana, eikä se sota-ajan vientiesteiden takia ollut kärsinyt lännessä heikentyneestä maineesta ruotsalaisen selluloosan tavoin. Ruotsissa selluloosaa oli ollut pakko valmistaa puutteellisista raaka-aineista sotavuosien pula-aikana.

• • •

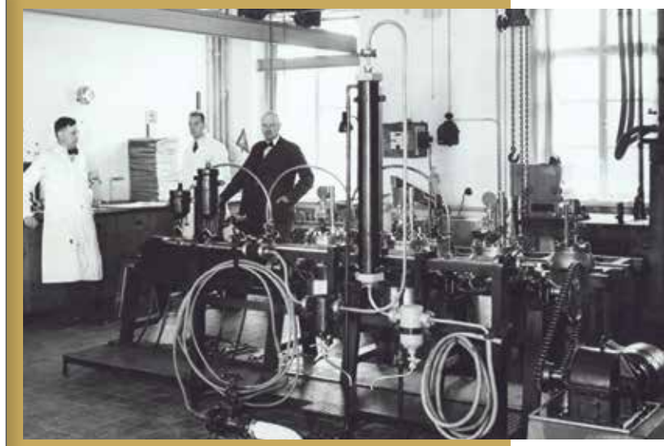

Keittokokeilu Keskuslaboratoriossa vuonna 1934.

Paperi-insinöörit tutustumassa sota-aikana paperitehtaan ammustuotantoon.

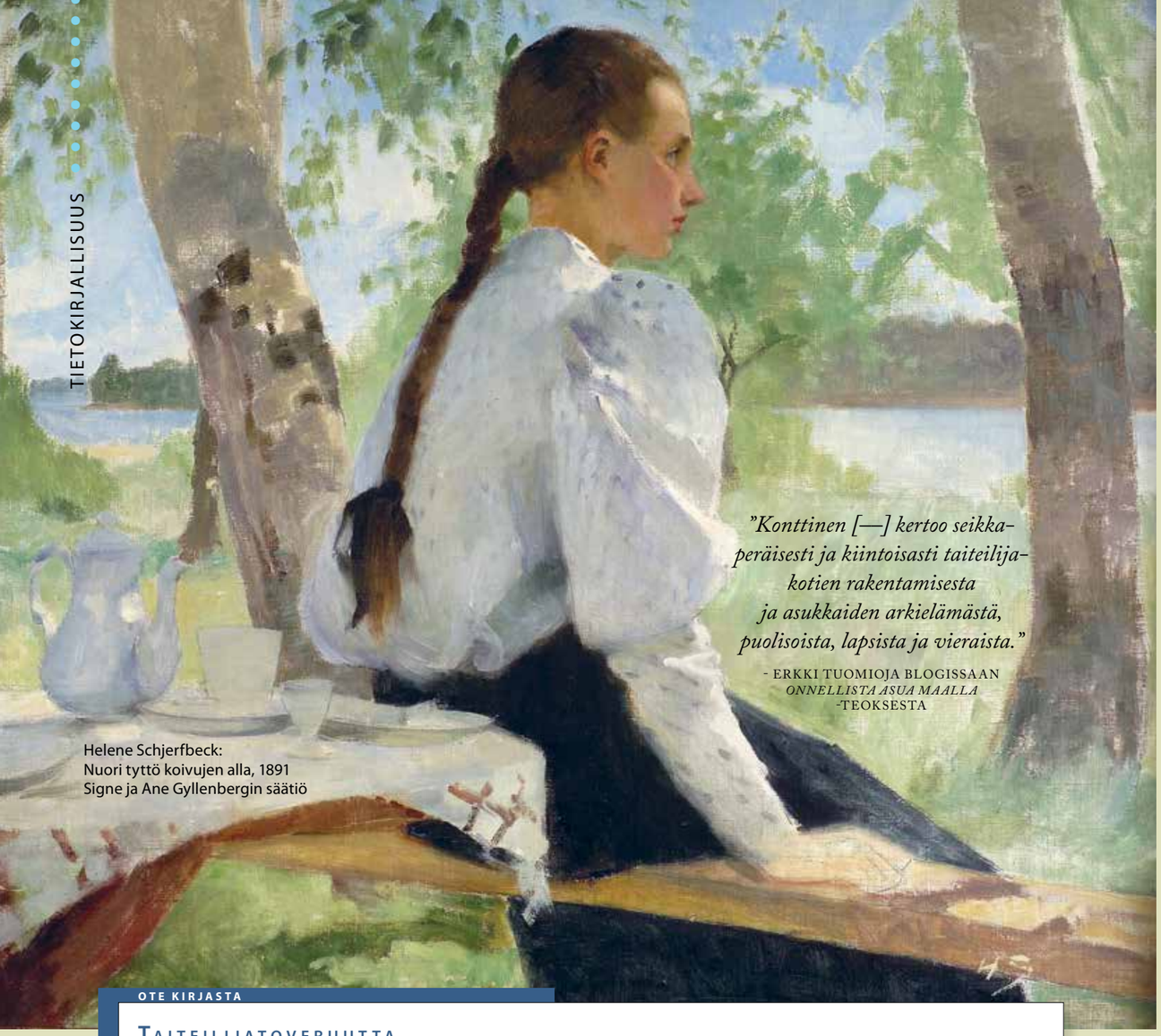

”Konttinen [—] kertoo seikkaperäisesti ja kiintoisasti taiteilijakotien rakentamisesta ja asukkaiden arkielämästä, puolisoista, lapsista ja vieraista.”

- ERKKI TUOMIOJA BLOGISSAAN *ONNELLISTA ASUA MAALLA* -TEOKSESTA

Helene Schjerfbeck:
Nuori tyttö koivujen alla, 1891
Signe ja Ane Gyllenbergin säätiö

OTE KIRJASTA

Taiteilijatoveruutta

Persoonallisuuksina kaikki neljä olivat hyvin erilaisia. Helene Schjerfbeck antoi mielellään ulkopuolisille itsestään hiljaisen ja vetäytyvän kuvan mutta oli taiteilijana kompromissiton, monesti jopa häikäilemätön. Henkilönä hän oli arvoituksellisempi ja särmikkäämpi kuin Maria Wiik tai Helena Westermarck – Helena oli suoraluontoinen, innostuva ja herkkä kaikelle näkemälleen vääryydelle, Maria taas pidättyväinen eikä helposti paljastanut tunteitaan. Ada Thiléniä on kuvailtu ”jäyhäksi mutta lämpimäksi”, mutta naisten välinen kirjeenvaihto kertoo, että hän saattoi joskus olla myös temperamenttinen ja kärsimätön.

Helene Schjerfbeckiä, Ada Thiléniä, Helena Westermarckia ja Maria Wiikiä yhdisti erityisesti taiteilijuus – halu maalata ja toive elää itsenäisesti taidemaalareina. ”Naisen taiteilijuuden hauta, aviollinen onni” ei tullut heidän kohtalokseen, joten periaatteessa (mutta vain periaatteessa!) he saattoivat esteettä toteuttaa taiteilijanhaavettaan. Naimattomuus ei näytä olleen itsestään selvä valinta, sillä ainakin Maria Wiikillä ja Helene Schjerfbeckillä oli mielessä ajatus perheen perustamisesta. Helenen kihlaus englantilaisen taiteilijan kanssa päättyi kuitenkin eroon, ja Maria Wiikin rakastettu avioitui hänen läheisen ystävättärensä kanssa. Ada Thiléniä ja Helena Westermarckista ei ole varmuutta, mutta todennäköisesti heilläkin oli nuoruudenrakkautensa, vaikka Helena mielellään antoi ymmärtää, että taiteellinen työ oli aina ollut ensi sijalla. Isälleen hän kirjoittikin jo vuoden 1879 lopussa:

En voi, kuten tyttöjen tapa on, istua kädet ristissä odottamassa jotain miestä tai tyytyä viljelemään lahjaani harrastelijamaiseen valmiuteen. Tiedän, että minkä kerran valitsen, minun on valittava täysin ja kokonaan ja omaksuttava koko sieluni hehkulla.

Hän myös väitti, että taide tuli hänelle jo nuorena merkitsemään samaa kuin rakastuminen muille tytöille.

• • •

RIITTA KONTTINEN

Taiteilijatoveruutta

Helene Schjerfbeck, Maria Wiik, Helena Westermarck ja Ada Thilén

”Neliapilan” elämä ja ystävyydet

Professori Riitta Konttinen käsittelee teoksessaan neljän taiteilijan, Helene Schjerfbeckin, Maria Wiikin, Helena Westermarckin ja Ada Thilénin välistä elinikäistä ystävyyttä ja taiteilijatoveruutta.

Hän tutkii sitä, miten näiden taiteilijoiden keskinäiset suhteet vaihtelivat vuosien kuluessa ja miten he vaikuttivat toistensa taiteeseen. Monet heidän elämästään esille nousevat asiat olivat yhteisiä 1870- ja 1880-luvulla uraansa luoneiden naistaiteilijoiden sukupolvelle: naimattomuus, keskiluokkaisuus, naisen yhteiskunnallisen aseman murros, rajatut opiskelumahdollisuudet ja epäselvä paikka taidemaailmassa.

Helene Schjerfbeck (1862–1946) on kirjan taiteilijoista tunnetuin. Hän pääsi opintojen alkuun jo miltei lapsena, ja kehittyi myöhemmin maalarina yhä radikaalimpaan suuntaan. Schjerfbeck oli näistä naisista ainoa, joka pystyi 1900-luvun puolella irtautumaan nuoruusvuosien naturalismista kompromissittomaan modernismiin. Hän oli hyvin tietoinen päämääristään ja ehkä juuri sen vuoksi ryhmän keskeisin jäsen, välillä ehkä hienoisen kateudenkin kohde. Helene Schjerfbeckin koko elämää leimasi lapsuudessa saatu lonkkavamma.

Maria Wiik (1853–1928) oli ryhmän naisista se, johon Heleneä tavallisesti verrattiin. Heitä jopa sumeilematta kilpailutettiin keskenään, mikä ajoittain aiheutti ongelmia muuten kiinteään ystävyyssuhteeseen. Wiik oli pienen koon mestari, kun Schjerfbeck taas ajatteli, ettei maailman kuvaamiseen mikään kangas ollut liian suuri. Maria Wiikillä oli aivan toisenlaiset taloudelliset lähtökohdat kuin Schjerfbeckillä, sillä hän oli lähtöisin vakavaraisesta kodista.

Helena Westermarck (1857–1938) oli opiskeluaikoina Helene Schjerfbeckille läheisin, lahjakas maalari, jonka uran katkaisi jo 1880-luvulla sairastuminen keuhkotuberkuloosiin. Sairausvuosina maalaaminen oli liian raskasta, joten kirjoittaminen nousi vähitellen etusijalle ja siitä tuli lopulta Westermarckin päätyö. Hän oli myös vakaumuksellinen feministi, yksi Naisasialiitto Unionin perustajista.

Ada Thilén (1852–1933) on näistä neljästä taidemaalarista vähiten tunnettu. Helene Schjerfbeckiin häntä yhdisti vamma, sillä hän syntyi vasen silmä vioittuneena ja joutui käyttämään lasisilmää. Vamma ei kuitenkaan estänyt häntä maalaamasta, ja hän teki pitkän joskin taidemaailmassa paljolti huomaamattomaksi jääneen uran.

Kirjan lähtökohtana on 1870-luvun Helsinki ja päätepisteenä 1930-luvun Tammisaari, joiden välillä liikutaan muun muassa Pariisissa, Firenzessä ja Bretagnessa.

Taiteilijatoveruutta toimii syventävänä oppaana Hämeenlinnan taidemuseossa kesällä 2014 avattavaan neljän naistaiteilijan näyttelyyn.

ISBN 978-952-234-213-3 • KL 72
Sid. • 150 sivua
Ilmestyy huhtikuussa

LAURA MALMIVAARA

RIITTA KONTTINEN (s. 1946) on tietokirjailija ja Helsingin yliopiston taidehistorian professori emerita. Hän on julkaissut useita teoksia taidehistorian alalta. Hän on saanut muun muassa valtion tiedonjulkistamispalkinnon kahdesti (1989 ja 2002). Viime syksynä häneltä julkaistiin Tuusulanjärven taiteilijayhteisön arkea käsittelevä teos *Onnellista asua maalla* (Siltala). Kirja liittyi Ateneumin taidemuseon Järven lumo -näyttelyyn, jonka kuraattorina Konttinen toimi.

TELLERVO KROGERUS

Sanottu. Tehty

Matti Kuusen elämä 1914 – 1998

Professori Matti Kuusen 60-vuotispäiväksi kirjoittamassaan esseessä hänen tutkijakollegansa Lauri Honko luonnosteli Kuusen ”rooliluettelon”:

aatelismies	”kesäyliopistolainen”	puhuja
aluesuunnittelija	kirjallisuustieteilijä	päätoimittaja
aristokraatti	kongressihahmo	runoilija
eepostutkija	kriitikko	sananparsispesialisti
esseisti	kulttuuripoliitikko	sanataituri
hallintomies	kustannusvirkailija	sotaratsu
heimoveli	nationalisti	tiedekuntamies
individualisti	opettaja	tyylintutkija
kansainvälisyysmies	pakinoitsija	väittelijä
kansanrunoudentutkija	patriootti	yhdistysmies
kapinoitsija	perinnepoliitikko	ylioppilasaktivisti
kehitysmaatutkija	projektinvetäjä	

Ehkä 1970-luvun Suomessa ei olisi ollut tyylikästä mainita sellaisia listasta puuttuvia rooleja kuin AKS:läinen, maanpuolustusmies, veteraani, Vironystävä. Puuttuu muutakin, esimerkiksi yksityiselämän ulottuvuudet. Myös Kuusen lempisana *manageri* puuttuu. Muistelmakirjailijasta Honko ei vielä voinut puhua. Kuvaan on lisättävä myös ainakin lapsen ja vanhan miehen asema: alku ja loppu.

Kun Alfred Kordelinin rahaston edustajat pyysivät minua kirjoittamaan Matti Kuusen elämäkerran, tuskin tajusin, minkälaisen urakan otin. Sitä mukaa kun tutustuin kaikkeen siihen, missä Kuusi oli ollut mukana ja mitä saanut aikaan, en myöskään ole halunnut karsia urakkaa. Niinpä pakinat, pommisuojalaulut ja unohtuneet runot saavat huomiota siinä missä kansainväliseen maineeseen ja akateemikon arvonimeen johtanut tutkijan urakin.

Muurahaispesien sohaisemista Kuusi piti tärkeänä, olivatpa ne professorien, puolueväen tai ammattiyhdistysmiesten linnakkeita. Tätä hän teki lehtien palstoilla, puhujankorokkeilla, järjestöelämän luottamustoimissa. Kulttuuripoliittinen vaikuttaja hän oli paitsi juhlittuna puhujana varsinkin verkostoissaan ja kulisseissa.

Hänen intohimojaan olivat tiede, työ ja tyylitaito. Vuosikymmenisten tutkimusurakoiden rinnalla syntyi eriluonteisia tekstejä tuhatmäärin.

Kuusi oli avomielinen harvoin ja harvoille. Hänen loistava kielikykynsäkin oli avuksi tässä kätkeytymisleikissä. Hän suojautui ironian ja paradoksin asein. Siitä olen iloinen, että saan elämäkerran monien sitaattien avulla tehdä näkyväksi hänen älyään ja leikkimieltään, sanomisen taitoaan ja herkkyyttäänkin.

Tässä vaiheessa hän on kai jo vaivautuneena muotoillut pienen piruilevan kommentin siellä jossakin – *otavaisen olkapäillä* – ja tämänkin säkeen on mieleeni tartuttanut hänen tekstinsä.

Tellervo Krogerus

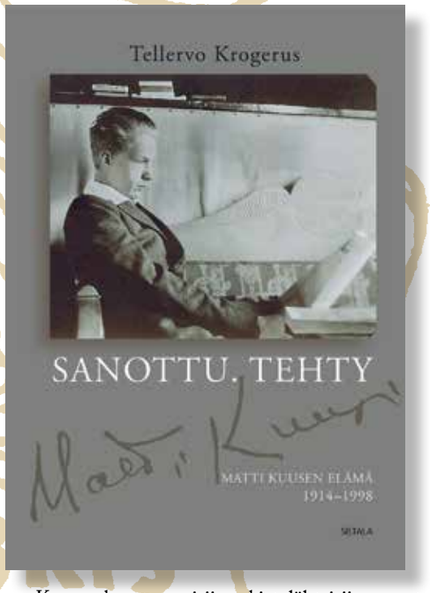

Tellervo Krogeruksen runsaisiin arkistolähteisiin perustuva elämäkertateos keskittyy Matti Kuusen persoonaan ja hänen toimintaansa. Samalla se värittää ja nyansoi kulttuurihistorian kuvaa Kuusen vuosikymmenistä. Matti Kuusen väärentämätön ääni kuuluu vahvana ja virkistävänä.

ISBN 978-952-234-194-5 • KL 91.1
Sid. • 800 sivua
Graafinen suunnittelu Tuula Mäkiä **Ilmestyy maaliskuussa**

EX LIBRIS ERKKI TANTTU

REIJO PIISPANEN

TELLERVO KROGERUS (s. 1944) on filosofian tohtori ja Itä-Suomen yliopiston dosentti. Hän on toiminut muun muassa kirjallisuuden ma. professorina Joensuun yliopistossa sekä eri tehtävissä Suomalaisen Kirjallisuuden Seurassa. Hänen tutkimuksensa *O. A. F. Lönnbohm. Mies ja maine* on kulttuurihistoriallinen henkilökuva Eino Leinon veljestä. Kriitikkomonografia *Anna-Maria Tallgren. Tutkimus kriitikontyöstä ja sen taustoista* on hänen väitöskirjansa. *Kirjallinen linja. Valvoja ja Aika 1907–1922* valottaa kyseessä olevan ajan kirjallisuuspoliittista lähikuvaa. Hän on myös toimittanut essee- ja artikkelikokoelmia ja tutkimusantologioita, kirjoittanut esseitä, arvosteluja ja kolumneja.

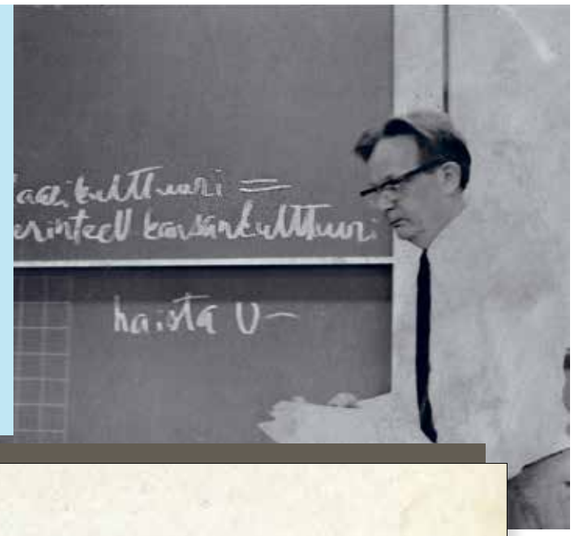

OTE KIRJASTA

Sanottu. Tehty

Talvisodan ihmettä taotaan

Talvisodan alla ja sodan alettua oli yhdestoista hetki häivyttää ”paha uni punaisista ja valkoisista”. [—] Marraskuussa 1939 järjestettiin Helsingissä elokuvateatteri Tenhossa työväestölle suunnattu maanpuolustusjuhla, jossa puhuivat Matti Kuusi, ”yli hajonneiden barrikadien”, kuten hän sanoi, ja vasemmiston edustajana, niin ikään maanpuolustuksen ja väestönsuojelun puolesta, Jarno Pennanen.

Propagandatyössä myös Kuusen luottamus vasemmistoon vahvistui, ja hän sanoi häpeävänsä muistaessaan, ”mitä kaikkea on tullut puhutuksi ’marksilaisista’”. Tuolloisen iltauutisten kuuntelupaikkansa Elannon ruokalan asiakkaista hän totesi Ojajärvelle:

> Se miehinen proletariaatti ansaitsee totista ihailua. Sen hermot kestävät kyllä vielä silloin, kun porvarit ovat kuin mato ongenkoukussa.

Joulukuun lopulla 1939 Matti Kuusi ja Jarno Pennanen esiintyivät ideoimassaan Maan Turvan radio-ohjelmassa ”Äärimmäisyysmiehet keskustelevat”. Esityksen tavoitteena oli lähentää toisilleen etäisiä kansalaispiirejä ja ajattelutapoja. [—] ”Äärimmäisyysmiesten” keskustelussa vastakkaisten ajattelutapojen välille rakennetaan luottamusta. [—] Kuusen ja Pennasen keskustelu näyttää, miten määrätietoista työtä tehtiin sen mielialan luomiseksi, jota sittemmin on nimitetty talvisodan ihmeeksi.

Keskustelu alkaa leikkimielisesti:

> (Kuusi) – Jaaha, tässä me vanhat tappelupukarit nyt istumme ihan kaikessa sovinnossa saman pöydän ympärillä ja juttelemme samaan Suomen valtion mikrofooniin.
> (Pennanen) – Mikrofooni parka, niellä yhtaikaa meitä molempia!

Keskustelijat vertailevat Hitlerin ja Stalinin edustamaa sosialismia ja toisaalta Terijoen hallituksen edustamaa ”demokratiaa” ja pohjoismaista demokratiaa. Pennanen puolustaa sosialismin tavoitteita mutta kauhistuu sitä, että O. V. Kuusinen haluaa toteuttaa niitä ”venäläisten pistimien turvin”. Sosialismi on hänen mukaansa ”näinä viikkoina todellinen omantunnonkysymys tuhansille sosialisteille tässä maassa”.

Kuusi korostaa pohjoismaisten yhteiskuntien vapauden periaatetta: ”- - me emme suvaitse täällä kotimaisia sortajia, mutta vielä vähemmän me suvaitsemme täällä moskovalaisia sortajia.” Hän muistuttaa, että Norjan ammatilliset järjestöt olivat antaneet julkilausuman, jossa maan sosialistinen työväenliike antoi tukensa ”suomalaisten taistelulle vapautensa ja itsenäisyytensä puolesta”. [—] Molemmat päätyvät ajatukseen, jonka mukaan Suomen vapauden puolustaminen oli oikeutettua. Tässä yhteydessä Kuusi kertoi ensimmäistä kertaa tarinan, jota hän sittemmin vuosikymmenien mittaan monesti käytti:

> Muistan, miten eräs upseeri lokakuun alussa kertoi keskiikäisestä työmiehestä, joka tuli hänen luokseen kantaen raskasta laatikkoa. Laatikossa oli 600 kiväärinpanosta. ”Minä panin nämä talteen vuonna 18, sillä arvelin, että vielä tulee aika, jolloin niitä tarvitaan. Nyt minusta tuntuu, että se aika on tullut.” Niin siis sanoi tuo entinen punakaartilainen luovuttaessaan panokset Suomen armeijalle. [—] Luulen, että hänen tekonsa ja sadat muut samanlaiset teot ovat tehokkaammalla tavalla kuin mikään propaganda lyhyessä ajassa täydellisesti muuttaneet niin sanottujen porvarien suhtautumistavan sosialismiin.

Pennanen on samaa mieltä ja jatkaa:

> Te olette oikeassa. Nyt ei ratkaise propaganda, ei sana, vaan teko. Kadehdin niitä, jotka ovat päässeet rintamalle. - - Me vain tuemme ja säestämme, siellä jossakin tapahtuu ratkaisu. - -

Kuusi:

> Niin, nämä ovat ratkaisevia viikkoja Suomen kansalle, eivätkä vain ulkonaisessa mielessä, vaan myös sisäisessä. On syntynyt rintamatoveruus, jonka vaikutukset tulevat varmasti kestämään vuosikymmeniä eteenpäin. Suojeluskuntalaisemme ja sosialistit ovat oppineet luottamaan toinen toiseensa. – Muistaakseni Te kerran sanoitte aikovanne tilaisuuden tullen lähteä vapaaehtoisena rintamalle. Minä toivon saavani vaihtaa kynän kivääriin jo ennen joulua. Niin että siellä jossakin sitten tavataan?

Pennanen:

> – Siellä – tavataan!

• • •

HEIKKI SAARI

Jacke

Jacob Södermanin elämäkerta

Suomessa monet muistavat hänet jo kuohuvalta 1960-luvulta. Hän kuului siihen nuoreen radikaaliin älymystöjoukkoon, joka halusi puolustaa vähemmistöjä, ihmisoikeuksia ja yhtäläistä oikeusturvaa kaikille kansalaisille. Jacob Söderman ei kuitenkaan marssinut monien muiden älykköjen kanssa demarien läpi suoraan kommunisteihin, vaan otti SDP:n jäsenkirjan. Palavalla innolla hän ryhtyi ajamaan yhteiskunnallisia uudistuksia erilaisissa työryhmissä.

Söderman toimi 1960-luvulla Svenska social- och kommunalhögskolanin opettajana ja johti Suomen ruotsinkielistä kunnallisliittoa. Kolmikymppisenä hänet tempaistiin mustalaisasian neuvottelukunnan puheenjohtajaksi. Pian hänet valittiin sosiaali- ja terveysministeriön työosaston päälliköksi. Melkein saman tien vuonna 1971 hänestä tuli Ahti Karjalaisen hallituksen oikeusministeri, vain 33-vuotiaana.

Kansanedustajana hän ehti vaikuttaa vuosina 1972–1982. Toisen kerran hän nousi ministeriksi 1980-luvun alussa, tällä kertaa sosiaali- ja terveysministeriöön. Kun Kaarlo Pitsinki erotettiin Uudenmaan läänin maaherran paikalta, Söderman nimitettiin hänen seuraajakseen. Eduskunnan oikeusasiamieheksi hänet valittiin vuonna 1989.

Eurooppalainen ura alkoi vaivihkaa, täysin odottamatta.

Suomi liittyi EU:hun vuonna 1995, ja samoihin aikoihin EU:hun puuhattiin uutta oikeusasiamiehen virkaa. Vaalin voitti lopulta suorasanainen lakimies pienestä, jäyhästä ja protestanttisesta maasta.

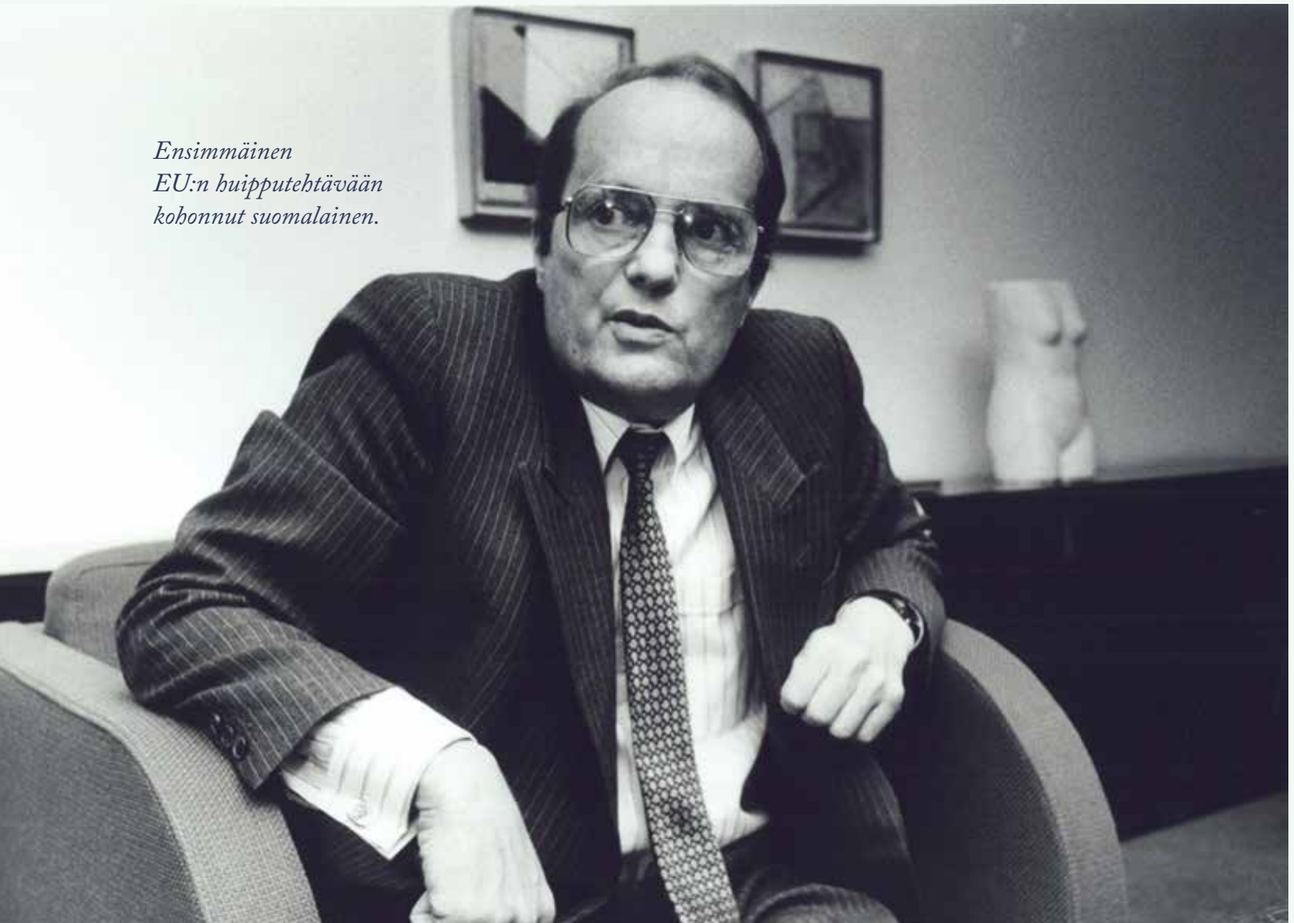

Ensimmäinen EU:n huipputehtävään kohonnut suomalainen.

ISBN 978-952-234-217-1 • KL 91.1
Sid. • 300 sivua
Kuvitettu
Graafinen suunnittelu Mika Tuominen
Ilmestyy maaliskuussa

Jacob Södermanissa on harvinaislaatuista charmia, jota ryydittää huumori. Hän on älykäs, sivistynyt ja humaani juristi, jota aivan kaikki eivät kuitenkaan pidä helppona ihmisenä. Hänen kapasiteettinsa on valtava, ja hän myös odottaa muilta ihmisiltä paljon. Hän herättää helposti ristiriitaisia tunteita, sillä hän osaa sanoa asiansa älykkään nasevasti, joskus kärkevästikin. Koskaan hän ei ole pitänyt kynttiläänsä vakan alla. Häntä on syytetty sosialistisen juonittelun mestariksi, ja on totta, että hänellä on taktista pelisilmää.

Maaliskuussa 2000 Euroopan oikeusasiamies Jacob Söderman kuuli välikäsien kautta, että EU-komission puheenjohtaja Romano Prodi oli erittäin tuohtunut hänen lehtikirjoituksestaan *Wall Street Journal* -lehdessä. Värikkäänä kielenkäyttäjänä tunnettu Söderman ei ollut säästellyt sanojaan arvioidessaan EU-komission johdon pyrkimyksiä avoimuuden suhteen.

Nähtävästi Prodi pyrki kirjeellään siihen, että Euroopan parlamentti erottaisi liian innokkaan oikeusasiamiehen. Se oli vakava yhteenotto.

LAURA MALMIVAARA

HEIKKI SAARI (s. 1955) on työskennellyt toimittajana pitkään muun muassa Ilta-Sanomissa ja viime vuoteen saakka Seura-lehdessä. Nykyään hän on tietokirjailija. Hänen viimeisimmät teoksensa ovat *Eero Heinäluoma. Tasavallan vahva mies* (Minerva 2013), *Median jahtaamat* (Moreeni 2010) sekä *Hämeen Härkätie. Matka- ja esseekirja* (Multikustannus 2009).

OTE KIRJASTA

Jacke

Sodan loppuminen ja rauhan tulo muuttivat Oulunkylän arjen. Miehet palasivat rintamalta, mutta Södermanien isä ei palannut. Se alkoi vähitellen tunkeutua pienen pojan tajuntaan.

Varsinkin talvisin Jacke tunsi sen. Kun Oulunkylässä oli hiihtokilpailut, muiden poikien isät olivat voitelemassa suksia. Jackella ei ollut isää, joka olisi huoltanut sukset. Se tuntui puutteelta, jonkinlaiselta handicapilta.

Lopulta Jacke ja hänen veljensä ryhtyivät selittämään äidille, että pitäisi saada uusi isä. Vaatimuksena oli, että hän osaisi voidella sukset. Äiti kieltäytyi. Hän sanoi, että mistään ei löydy niin hyvää isää.

Jacke puhui asiasta jatkuvasti ja otti sen taas puheeksi, kun hän oli äidin kanssa menossa kansanhuoltolautakunnan toimistoon. Piti hakea kuponkeja, että sai ostaa elintarvikkeita.

Äiti kiukustui.

”Kuules poika”, äiti sanoi. ”Presidentti Mannerheim on kaikkien suomalaisten lasten isä. Sinä saat nyt tyytyä siihen.”

Jacke hyväksyi tämän ainakin hetkeksi. Tammikuussa 1946 Hufvudstadsbladetissa kerrottiin, että Mannerheim oli sairas ja luultavasti luopuisi kohta virastaan. Jacke osasi jo siinä vaiheessa lukea ja näki uutisen lehdessä. Se sai hänet huolestumaan. Hän ehdotteli äidille, että mentäisiin tapaamaan Mannerheimia ja suostuttelemaan häntä jatkamaan.

Äiti epäili, että tuskin Mannerheim ehtii heitä tavata. Siitä Jacke sai idean, että Mannerheimille, kaikkien suomalaislasten isälle, voisi kirjoittaa kirjeen.

Jacke selosti kirjeessä, että hänen isänsä oli menehtynyt, kun saksalaiset olivat pommittaneet hänen laivansa. Hän kertoi myös äidin kutsuneen Mannerheimia kaikkien suomalaislasten isäksi. Lopuksi hän toivoi, että Mannerheim tulisi pian terveeksi ja jatkaisi presidenttinä, ”om det bara går” – jos se vain sopii.

Jacke sai kirjeeseen myös vanhemman veljensä allekirjoituksen, vaikka tämä luultavasti piti hanketta lapsellisena. Äiti vei kirjeen Helsingin pääpostiin ja alkoi odotus.

Eräänä päivänä tammikuun loppupuolella postinkantaja tuli juhlallisen näköisenä sisään.

”Pojille on kirje tasavallan presidentiltä”, hän sanoi.

Kirjekuori oli pitkä ja kapea. Kulmassa oli Mannerheimin suvun vaakuna. Kirje avattiin varovaisesti, ja Jacke luki sen ääneen.

Mannerheim kiitti poikia kirjeestä ja pikaisen paranemisen toivotuksista. Se oli ilahduttanut häntä suuresti. Hän lähetti parhaat terveiset ja toivoi, että pojat menestyisivät elämässään.

Mannerheim käytti sanontaa ”mina duktiga gossar”, reippaat poikani. Jos he olisivat ahkeria työssään ja kilttejä ja tottelevaisia kotona, niin he ilahduttaisivat äitiään ja kunnioittaisivat hyvän isänsä muistoa. Isä oli kaatunut sankarina taistelussa maamme puolesta, presidentti kirjoitti.

Allekirjoituksena oli käsin kirjoitettu sana: Mannerheim.

• • •

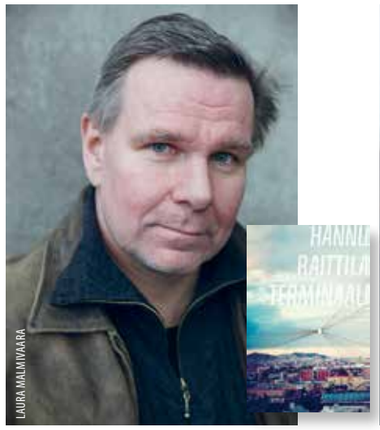

LAURA MALMIVAARA

Hannu Raittilan romaani *Terminaali* ylsi kuuden Finlandia-ehdokkaan joukkoon. *"Kirjailija haluaa kertoa kaiken globaalista todellisuudesta, ja lopulta moneen suuntaan repeilevästä kokonaisuudesta syntyy komea ajankuva, jossa viimeisen voiton vie romaanin taide."*

LAURA MALMIVAARA

Inka Nousiaisen romaani *Kirkkaat päivä ja ilta* on Savonia-kirjallisuuspalkintoehdokas.

ROBERT CATTO/robertcatto.com

Keväällä 2014 ilmestyvä Eleanor Cattonin romaani *Valontuojat* ei saanut ainoastaan Booker-palkintoa, vaan myös suuren ja arvostetun kanadalaisen Governor General's -palkinnon.

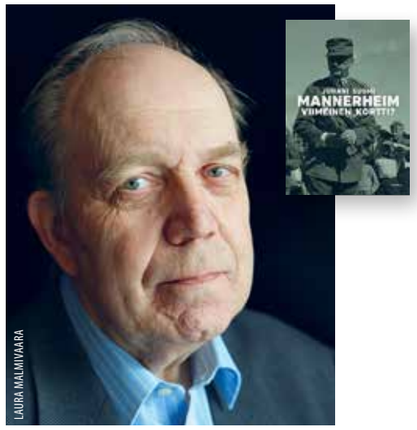

LAURA MALMIVAARA

Kanava-palkintoehdokkaana Siltalan tietokirjoista oli Juhani Suomen teos *Mannerheim. Viimeinen kortti.*

Vuoden 2012 kauneimmat kirjat -kilpailussa palkittiin graafikko Elina Warstan kansi Aki Ollikaisen romaanissa *Nälkävuosi.*

LAURA MALMIVAARA

Aulikki Oksanen on valittu Kajaanin runoviikon kesän 2014 Suven runoilijaksi.

LAURA MALMIVAARA

Antti Heikkinen sai nuorille lahjakkaille kirjailijoille myönnettävän Kalevi Jäntin palkinnon esikoisromaanistaan *Pihkatappi*. Palkinnon arvo on 16 000 euroa. Heikkisen romaani on myös Savonia-kirjallisuuspalkintoehdokkaana, ja se oli yksi Helsingin Sanomien kirjallisuuspalkintoehdokkaista. Marraskuussa Heikkiselle myönnettiin Nilsiän kaupungin kulttuuripalkinto.

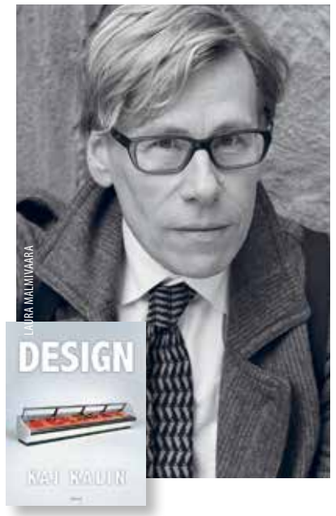

LAURA MALMIVAARA

Mahdollisen Kirjallisuuden Seuran palkinto ojennettiin Kaj Kalinille tämän teoksesta *Design. "Mahdollisen Kirjallisuuden Seuran palkinto myönnetään teokselle, joka on rikastuttanut suomalaisen proosan mahdollisuuksia. Design on rikastuttanut. Teos on itsenäinen uusi avaus ja persoonallinen näkökulma myös genren ongelmaan: se yksinkertaisesti ja suvereenisti asettuu perinteisten luokitusten tuolle puolen."*

HANNA WESSMAN

Teemu Keskisarjan *Viipuri 1918* oli Tieto-Finlandia-ehdokas. *"Keskisarjalla on taito yhdistää mittava historiallinen tietoaines ja suuren draaman kaari jänteväksi kerronnaksi."*

Lisäksi Keskisarjan edellinen Siltala-kirja *Raaka tie Raatteeseen* palkittiin UKK-palkinnolla joulukuun alussa. Aiemmin syksyllä Keskisarja pokkasi tietokirjailijana WSOY:n Kirjallisuussäätiön 10 000 euron tunnustuspalkinnon.

Mirkka Lappalainen sai 15 000 euron arvoisen valtion tiedonjulkistamispalkinnon kirjastaan *Jumalan vihan ruoska. "Historiallisen tutkimuksen tiedonjulkistamista parhaimmillaan."*

Risto Ryti -seura palkitsi Kustannusosakeyhtiö Siltalan taiteilija Raimo Heimon suunnittelemalla Ryti-mitalilla tunnustuksena hyvästä yhteistyöstä *Presidentti johtaa* -kirjan julkaisemisessa.

Jouni Inkala vieraili syksyllä Budapestissä, jossa juhlistettiin hänen valittujen runojensa ilmestymistä unkariksi.

LAURA MALMIVAARA

Tuomas Kyrön *Kunkun* ja Hannu Raittilan *Terminaalin* oikeudet on myyty Saksaan. Aki Ollikaisen *Nälkävuosi* ilmestyi saksaksi Transit Buchverlagin kustantamana.

SILTALA 5 vuotta

Juhlapaikkana toimi Kellohalli Sörnäisissä.

Hannu Raittila, Eva Siltala ja Leena Lander

Kari Hotakainen, Tarja Laaksonen ja Touko Siltala

Kirsikka Mänty ja Marja-Leena Muukka

Kari Hotakainen ja Tuomas Kyrö

Sofi Oksanen

Mikko Majander ja Liisa Riekki

Nina Banerjee-Louhija

Juhani Lindholm

Pirkko Saisio

Peter von Bagh

Susanna Appel

Juhlapuheen piti Aleksi Siltala.

Annina Holmberg, Nina Kiiskinen ja Mirkka Oja-Leikas

Simo Mäenpää ja Torsti Lehtinen

Juhani Seppänen ja Laura Malmivaara

Helena Tarkiainen ja Vuokko Tarpila

Sinikka Vuola ja Saila Susiluoto

Marja Routa ja Satu Raatikainen

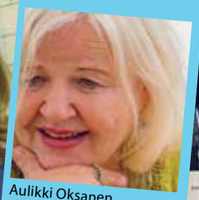

Aulikki Oksanen

Antti Leikas

Leena Majander

Matti Klinge

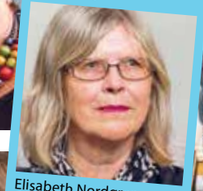

Elisabeth Nordgren

Kaj Kalin

Taina Haahti

Markus Leikola

Tungosta hyvän ruuan äärellä. Kuvassa etualalla Touko Siltala, Johanna Laitinen ja Mirjami Linkola. Taustalla Päivi Istala ja Torsti Lehtinen.

Onnellinen Arto Forstén.

Vieraita viihdytti loistava orkesteri Julius Karlsson ja Samat Nimet.

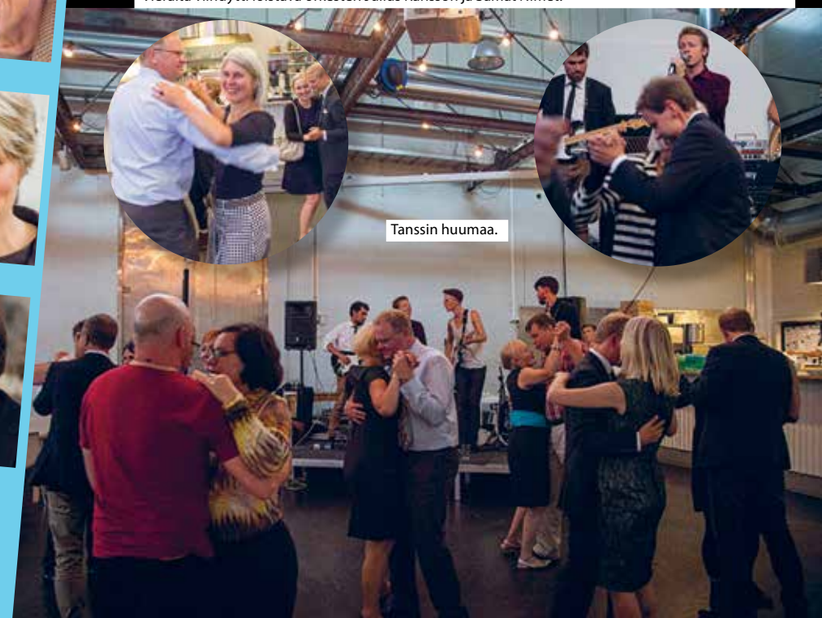

Tanssin huumaa.

KUVIA MATKAN VARRELTA

Toukokuussa 2013 puhallettiin sydämenmuotoisia ilmapalloja Inka Nousiaisen romaanin *Kirkkaat päivä ja ilta* kunniaksi. Kuvassa onnellinen kirjailija, sydänpallon takana puhalluspuuhissa Sari Lindstén ja taustalla myhäilee Touko Siltala.

Huhtikuussa 2013 skoolattiin hyväntuulisissa merkeissä *Momolle*. Kuvassa kirjan tekijä Katja Lindroos ja teokseen kuvat ottanut Niclas Warius.

Kesäkuinen Tukholma vuonna 2013, Brasserie Le Rouge – Norstedts ja Siltala iloisella lounaalla. Kuvassa vasemmalta: Reetta Ravi, Gunilla Sondell, Touko Siltala, Eva Gedin, Aleksi Siltala, Linda Altrov Berg ja Arto Forstén.

Tuomas Kyrön romaani *Kunkku* julkistettiin elokuussa 2013 asianmukaisesti Tukholmassa. Kuvassa kirjailija yrittää poseerata kuvaajille liian korkeaksi osoittautuneen taulun takaa Drottningholmin linnan pihalla.

Riemuisa illallinen Mamissa Turun kirjamessujen yhteydessä: Tuomas Kyrö, Teemu Keskisarja, Hannu Raittila, Touko Siltala, Kari Hotakainen, Arto Forstén, Antti Heikkinen, Maarit Halonen, Sari Lindstén, Jouni Inkala, Aleksi Siltala, Mikko Majander ja Reetta Ravi.

Viimeisen saamelaisen kirjoittaja Olivier Truc vieraili Suomessa lokakuussa 2013. Pure Bistrossa illallisella kirjailijan kanssa Touko ja Aleksi Siltala sekä suomentaja Lotta Toivanen.

Kirjailija, kustannustoimittaja ja hyvin ansaittu sampanja. Aki Ollikainen ja Sari Lindstén palaamassa Suomeen Kielin esikoiskirjafestivaaleilta Saksasta.

Elokuussa 2013 Siltalan toimistolla järjestettiin riehakkaat juhlat Antti Heikkisen *Pihkatappi*-esikoisromaanin kunniaksi. Kuvassa hyväntuuliset vieraat Heikki Turunen ja Anneli Sauli sekä kirjailija itse.

Jouni Inkalan kymmenettä runokokoelmaa *Kesto avoin* juhlittiin syyskuussa 2013. Juhlan kunniaksi runoilija pukeutui Olga Sedakovan lahjoittamaan Pushkin-lippalakkiin ja valloitti Reetta Ravin ja muut vieraat esiintymisellään.

Siltalan legendaarinen sulkapalloturnaus järjestettiin huhtikuussa 2013. Turnaukseen osallistuttiin yli kustantamo- ja kirjakaupparajojen.

Turnauksen voittaja: Lari Mäkelä, WSOY!

Hannu Raittila ja Touko Siltala keskustelevat Helsingin kirjamessuilla Raittilan *Terminaali*-romaanista.

Kari Hotakaisen *Luonnon laki* ilmestyi syyskuussa 2013. Signeerausjono kasvoi kymmenien metrien pituiseksi.

HELSINGIN KIRJAMESSUILLA

Taina Haahti kertoi yleisölle romaanistaan *Koeaika*, joka ilmestyi toukokuussa 2013.

Tuomas Kyrö ja *Kunkku* vetivät kirjamessujen suurimman lavan ääriään myöten täyteen. Haastattelijana Jukka Petäjä.

POKKARIT

POKKARIT

Eleanor Catton
HARJOITUKSET
ISBN 978-952-234-216-4
Ilmestyy tammikuussa

Frank Dikötter
MAO
Kiinan suuri nälänhätä
ISBN 978-952-234-214-0
Ilmestyy maaliskuussa

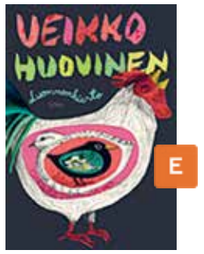

Veikko Huovinen
LUONNONKIERTO
ISBN 978-952-234-207-2
Ilmestyy toukokuussa

Teemu Keskisarja
RAAKA TIE RAATTEESEEN
ISBN 978-952-234-215-7
Ilmestyy huhtikuussa

KAUNOKIRJALLISUUS

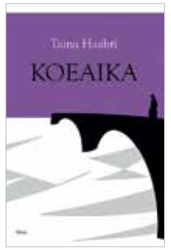

Taina Haahti
KOEAIKA
ISBN 978-952-234-156-3

Antti Heikkinen
PIHKATAPPI
ISBN 978-952-234-150-1

Kari Hotakainen
LUONNON LAKI
ISBN 978-952-234-185-3

Jouni Inkala
KESTO AVOIN
ISBN 978-952-234-168-6

Tuomas Kyrö
KUNKKU
ISBN 978-952-234-173-0

Hannu Raittila
TERMINAALI
ISBN 978-952-234-174-7

Josh Bazell
VILLIPETO
ISBN 978-952-234-147-1

Louis-Ferdinand Céline
KUOLEMA LUOTOLLA
ISBN 978-952-234-093-1

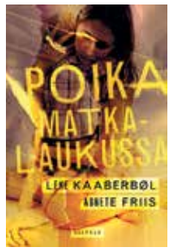

Lene Kaarberbøl
– Agnete Friis
POIKA MATKALAUKUSSA
ISBN 978-952-234-157-0

Herman Koch
LÄÄKÄRI
ISBN 978-952-234-171-6

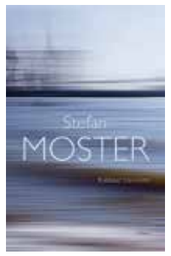

Stefan Moster
RAKKAAT TOISILLEEN
ISBN 978-952-234-125-9

Olivier Truc
VIIMEINEN SAAMELAINEN
ISBN 978-952-234-169-3

SYKSY 2013

TIETOKIRJALLISUUS

John Anderson
ARMOTON KAUNEUS
Pirjo Honkasalon elokuvataide
ISBN 978-952-234-154-9

Wolfram Eilenberger
MINUN KOLMIKIELISET KAKSOSENI
ISBN 978-952-234-175-4

Teemu Keskisarja
VIIPURI 1918
ISBN 978-952-234-187-7

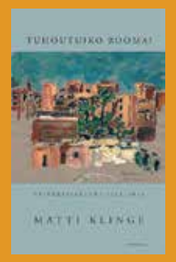

Matti Klinge
TUHOUTUIKO ROOMA?
ISBN 978-952-234-176-1

Riitta Konttinen
ONNELLISTA ASUA MAALLA
Tuusulanjärven taiteilijayhteisö
ISBN 978-952-234-170-9

Markku Kuisma
YKSINKERTAISUUDEN YLISTYS
ISBN 978-952-234-177-8

Susanna Niinivaara
VENÄJÄN VIIDES ILMANSUUNTA
ISBN 978-952-234-178-5

Toim. Tiihonen – Pohls – Korppi-Tommola
PRESIDENTTI JOHTAA
ISBN 978-952-234-179-2

Juhani Suomi
MANNERHEIM
Viimeinen kortti?
ISBN 978-952-234-172-3

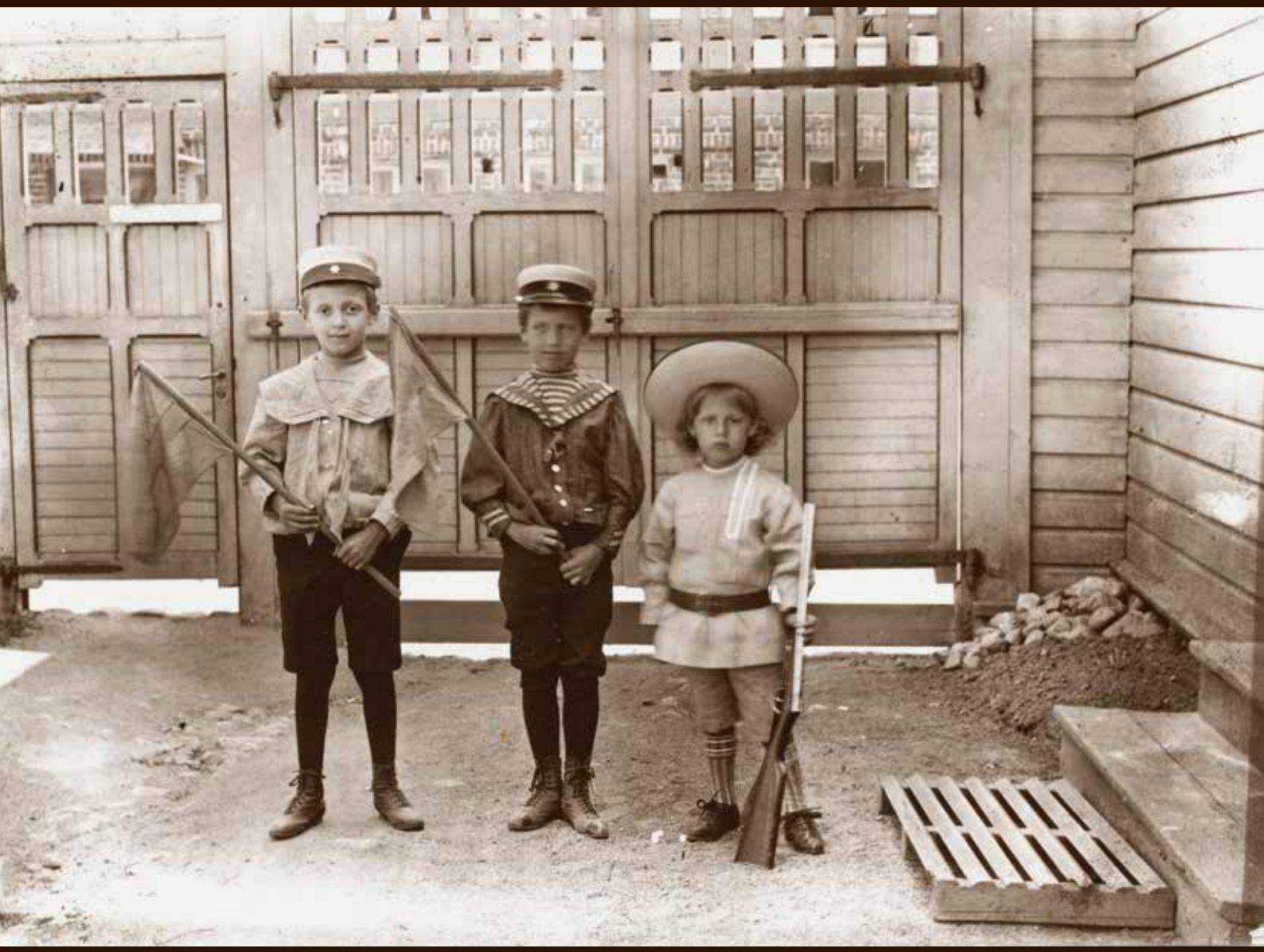

YHTEYSTIEDOT
Kustannusosakeyhtiö Siltala
Suvilahdenkatu 7
00500 Helsinki
tiedotus@siltalapublishing.fi

KUSTANTAJAT
Aleksi Siltala
aleksi@siltalapublishing.fi

Touko Siltala
touko@siltalapublishing.fi

TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ
Sari Lindstén
puh. 0400 828 732
sari@siltalapublishing.fi

MYYNTI / MARKKINOINTI
Arto Forstén
puh. 050 4322 292
arto@siltalapublishing.fi

TIEDOTTAJA
Reetta Ravi
puh. 0400 328 300
reetta@siltalapublishing.fi